

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra romanistiky

MAGISTERSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

**ŠPANĚLSKO-ČESKÝ SLOVNÍK AMERIKANISMŮ AM, MM, JD, BDE;
D, G - GLOSAR**

**SPANISH-CZECH DICTIONARY OF AMERICANISM OF AM, MM, JD, BDE;
D, G - GLOSAR**

Šárka Hejhalová

Studijní obor: Španělská filologie

Vedoucí diplomové práce: prof. PhDr. Jiří Černý, CSc.

OLOMOUC 2012

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a všechny podklady, ze kterých jsem čerpala, jsem řádně uvedla do seznamu použité literatury.

V Olomouci, dne 10. prosince 2012

Na tomto místě bych chtěla poděkovat všem, kteří mi pomáhali řešit problémy, na které jsem při překladu narazila. Mé poděkování patří především prof. PhDr. Jiřímu Černému, CSc. za odborné vedení a cenné rady, kterými mi pomohl zkvalitnit tuto práci.

Obsah:

1. Úvod.....	5
2. Stavba hesla.....	6
3. Seznam používaných zkratek.....	7
4. Hesla na D a G.....	9
4.1. D – detal, ze slovníku BDE	9
4.2. Detal – konec D	12
4.3. Začátek G – glosar	22
5. Komentář k překladu	34
6. Závěr	43
7. Resumen anotace	44
8. Anotace	45
9. Bibliografie	46
10. Obrázková příloha	48

1. Úvod

Tématem této diplomové práce je španělsko-český slovník amerikanismů zpracovaných na základě čtyř rozdílných slovníků. Překládala jsem hesla začínající písmenem D od hesla *detal* až po závěr písmene D, poté jsem překládala hesla začínající písmenem G od začátku písmene až po heslo *glosar*. Tato práce se skládá z vybraných výrazů ze slovníků: *Diccionario de americanismos* od Augusto Malaret, *Diccionario de español de América* od Marcos A. Morínigo a dvoudílný *Velký španělsko-český slovník* zpracovaný Josefem Dubským. Čtvrtým slovníkem je *Breve diccionario ejemplificado de Americanismos* od Brian Steel, z kterého jsem překládala všechna hesla začínající písmenem D.

Jako vzor a podklad mi posloužil již vypracovaný španělsko-český slovník amerikanismů, ve kterém byla zpracovaná hesla začínající písmeny D a G. Hesla byla zpracovaná ze slovníků: *El español de América* od Marius Sala, *Diccionario de hispanoamericanismos no recogidos por La Real Academia* od Richard Renaud a ze slovníku *Diccionario de la lengua española de la Real Academia Española*. Mým úkolem bylo zpracovat hesla, která se v této práci nenacházela anebo doplnit zpracovaná hesla o další možný překlad. Ve své práci jsem se snažila vyhybat heslům, která pocházejí z nějakého indiánského jazyka, neboť ta již byla zpracována předtím v jiné diplomové práci.

Tyto slovníky obsahují nejen jednotlivá hesla, ale i slovní spojení, popřípadě celé fráze, která se používají v latinskoamerických zemích. Hispanoamerikanismy zasahují do všech možných oblastí, přes tamější flóru a faunu, přes latinskoamerickou typickou kuchyni, odbornou terminologii z oblasti hornické, přes jejich zvyky, vlastnosti, či předměty, až po běžné výrazy pro nejrůznější skutečnosti a činnosti.

Toto téma jsem si zvolila proto, že jsem již dříve absolvovala seminář s prof. Černým týkající se hispanoamerické španělštiny a téma mě natolik zaujalo, že jsem se rozhodla podílet na kolektivní práci studentů při tvorbě uceleného slovníku hispanoamerikanismů. Z výsledků těchto prací by měl vzniknout kompletní česko-španělský slovník hispanoamerikanismů sestaveného na základě českého překladu hesel z již dříve zmíněných slovníků. Doufám, že tato práce napomůže k vytvoření něčeho většího, co bude sloužit nejen zájemcům o španělštinu a španělskou kulturu Latinské Ameriky.

2. Stavba hesla

Ráda bych upřesnila některé podrobnosti, co se týká zpracování hesel, formální stránky a celkové úpravy slovníků .

Každé heslo je psané tučným písmenem Times New Roman; gramatické zkratky, české ekvivalenty a vysvětlivky jsou psány obyčejným písmenem Times New Roman, např.: **día**, m. Zvratné tvary sloves jsou od nezvratných odděleny závorkou, např.: **devanar(se)**. Jednotná velikost všech hesel je 11 s řádkováním 1. Za heslem je uvedena gramatická kategorie, pak následuje v obyčejných kulatých závorkách země či oblast, v které se toto heslo používá. Poté následuje překlad. K jednomu hispanoamerikanismu často uvádím více českých ekvivalentů, např.: **diagonal**, f. **(1)** (Arg): příčná ulice, příčná třída. Pokud bylo u hesla obsáhlé španělské vysvětlení, které nešlo přeložit do odpovídajícího ekvivalentu, překládala jsem taková hesla opisem do češtiny, např.: **detritus**, m. **(1)** (Am): odpad vzniklý z rozkladu organických těl. Vysvětlivky za symbolem ► jsem dávala tehdy, pokud jsem si myslela, že by čtenář mohl mít problémy s pochopením překládaného hesla nebo pokud jsem chtěla dané heslo více specifikovat, např.: **devoto, -ta**, m/f. **(1)** (Chil): svatý patron; ► světec, kterého člověk uctívá. V případě, že heslo má nějaké synonymum, uváděla jsem ho za českým překladem. Příklady u hesel jsem ve většině případu ponechávala, neboť upřesňovaly význam slova či slovního spojení. Na konec jsem označila zkratkou slovník, z kterého jsem čerpala, např.: **diego**, m. **(1)** (Am): desetník; (JD).

3. Seznam používaných zkratek

Zkratky zemí a oblastí LA:

Am	-	Amerika
Antil	-	Antily
Arg	-	Argentina
Bol	-	Bolívie
Dom	-	Dominikánská republika
Ekv	-	Ekvádor
Guat.	-	Guatemala
Hond	-	Honduras
Chil	-	Chile
JižAm	-	jižní Amerika
Kol	-	Kolumbie
Kost	-	Kostarika
Kub	-	Kuba
LaPlat	-	oblast La Plata
Mex	-	Mexiko
Nik	-	Nikaragua
Pan	-	Panama
Par	-	Paraguay
Per	-	Peru
Portor	-	Portoriko
Salv	-	El Salvador
StřAm	-	střední Amerika
svArg	-	severovýchodní Argentina
Urug	-	Uruguay
Ven	-	Venezuela

Indiánské jazyky:

guar.	-	guaraní
map.	-	mapuche

jinak celé názvy, např.: taíno, araucano, garza

Ostatní jazyky:

angl.	-	angličtina
franc.	-	francouština
ital.	-	italština
latín.	-	latina

Zkratky slovníků:

(AM)	-	Augusto Malaret
(MM)	-	Marcos Morínigo

(JD)	-	Josef Dubský
(BDE)	-	Breve Diccionario Ejemplificado
(DA)	-	Diccionario de Americanismos

Ostatní zkratky:

adj.	-	přídavné jméno
adv.	-	příslovce
aj.	-	a jiné
apod.	-	a podobně
atd.	-	a tak dále
bot.	-	botanika
citosl.	-	citoslovce
despekt.	-	despektivní
f.	-	femininum, ženský rod
fr.	-	fráze
hanl.	-	hanlivě
hist.	-	historický
hovor.	-	hovorový
intr.	-	intransitivní
iron.	-	ironicky
m.	-	maskulinum, mužský rod
m/f.	-	maskulinum i femininum
např.:	-	například
př.:	-	příklad
před.:	-	předložka
RAE	-	Real Academia Española
slang.	-	slangový výraz, žargon
spíš pl.	-	používané spíš v množném čísle
spoj.	-	spojka
tr.	-	tranzitivní
vulg.	-	vulgární
atd.	-	a tak dále
zool.	-	zoologie
lék.	-	lékařství
, i adj.	-	i přídavné jméno
, i f.	-	i ženského rodu
, i pl.	-	i množné číslo
, i subst.	-	i podstatné jméno
, i tr.	-	i tranzitivní sloveso
, i zvrát.	-	i zvrátané sloveso
; ►	-	encyklopedické vysvětlení
; ■	-	synonymum

4. Hesla na D a G

4.1. D – detal, ze slovníku BDE

- daiquiri/(daiquirí)**, m. (1) (Kub, Mex aj.): koktejl; ► obsahuje rum, limetový džus, cukrový sirup a tlučený led; př.: *un daiquiri para el señor*; (DBE).
- damasco**, m. (1) (Am): meruňka; př.: *como esos bichos que viven en damascos*; (DBE).
- danta**, f., zool. (1) (Kost, Kol, Ven, Ekv, svArg): tapír americký; ► savec z čeledi tapírovití (lat. *Tapiridae*); obývá pralesy od Mexika až po Argentinu; je vysoký 1 m, dlouhý 2 m a váží až 225 kg; př.: *Los indios Piaroas no comen Danta por considerarla su animal ancestral*; (2) (Hond): samice tapíra; (DBE).
- danzón**, f. (1) hist. (Kub, Mex aj.): druh kubánského tance; př.: *El danzón lentísimo que carraspeaba la sinfonia se oponía a las altas voces*; (DBE).
- DAS**, m. (1) (Kol): bezpečnostní úřad, cizinecká policie; př.: *Iba con dos escoltas del Departamento Administrativo de Seguridad (DAS)*; (DBE).
- de**, před. (1) ~ **no** (Am): jestliže ne; př.: *dime si acceptas el cargo; de no, buscaré a otro*; viz též: *flauta, poco, porquería, rato, siete y tiro, de que*; (DBE).
- decé**, m/f., i adj. (1) (Chil): křesťanský demokrat; př.: *en la cual el decé Eduardo Frei asumió la Presidencia*; (DBE).
- decibel**, m. (1) (Chil, Par): decibel; ► jednotka pro měření hladiny intenzity zvuku nebo akustického tlaku; př.: *augmentando los decibeles del inútil plageo*; (DBE).
- decir**, m. (1) **y no se diga** (Per aj.): nezmiňuj se o tom; př.: *mi esposa es muy sensible, y en su estado actual si descubre esto, le haría una impresión tremenda. Y no se diga a mi madre*; (2) **ya no se diga, ya no digamos** (Mex aj.): ani se nezmiňujte; př.: *creo que hay langostinos, pescado frito y al horno, pollo y todo lo demás; frutas, ya no se diga*; (3) **ni se diga** (Mex aj.): nezmiňujte se (o něčem); př.: *en cuanto a las autoridades, ni se diga, parecían zopilotes*; (4) **digo** (Mex aj.): nuže, tedy, dobře (hovor.); př.: *Digo, es que muchas veces molesta*; (4) **dizque**, viz: *dizque*; (DBE).
- decolaje**, m. (← franc.) (1) (Chil, Kol, Ekv): start, vzletnutí (letadla); př.: *Piloto debió detenerse en pleno decolaje*; (DBE).
- decolar**, intr. (← franc.) (1) (Chil, Kol, Ekv, LaPlat): vzletnout; př.: *ha sido embarcado en un avión de la Fuerza Aérea, que en estos instantes está decolando con rumbo desconocido*; (DBE).
- dadazo**, m., i hovor. (1) (Mex): nedemokratický výběr kandidátů; př.: *el sistema priista de selección de candidatos mediante el clásico «dedazo»*; (DBE).
- defensa**, f. (1) (Mex aj.): nárazník; př.: *la pega de calcomanías políticas sobre cofres, defensas, cristales o portezuelas de 93 vehículos*; (DBE).
- delegación**, f. (1) (Mex): komisařství, policejní stanice; př.: *pero nos llevó a la Quinta Delegación y ahí nos encerraron*; (2) (Mex): úřad, městská rada, městský obvod; př.: *donde los vendedores se han sentado a consumir algunas sobras antes de emprender a las delegaciones, a Milpalta y a Xochimilco*; (DBE).
- demandar**, tr. (1) (Mex aj.): žádat si, požadovat, vyžadovat; př.: *se pretende dar a los moradores la seguridad y tranquilidad que demandan a fin de realizar sus actividades*; (DBE).
- demasiado**, adv., i hovor. (1) (Mex): velmi; př.: *típicamente mexicano, demasiado mexicano*; (DBE).
- demorar(se)**, intr., i zvrat. (1) ~ **en** (Per, Mex aj.): opozdit se, zdržet se; př.: *Alberto demora en identificar la voz*; (DBE).
- dentistería**, f. (1) (Kol, Ven): zubní klinika, stomatologie, zubní lékařství; př.: *voy a la dentistería para sacarme una muela*; (DBE).
- dentística**, f. (1) (Chil): stomatologie, zubní lékařství; př.: *estudió dentística en Uruguay por tres años*; (DBE).
- departamento**, m. (1) (Arg aj.): byt; př.: *el colombiano Fernando Boltero recibió a Revista La Nación en su departamento de Manhattan*; (2) (← franc.) (Chil, Kol, Per, LaPlat): provincie,

oblast v provincii; př.: *el Departamento de Huamanga toma el nombre de Ayacucho, en recuerdo de la victoria de Sucre*; (DBE).

deponer, intr. (1) (Mex): zvracet, pozvracet se, vrhnout; př.: *fue al cuarto de baño y depuso con una horrible violencia*; (DBE).

derrama, f. (1) (Mex): výdaje, výlohy; př.: *se han extraído 89.70 hectáreas de maleza dejando una derrama económica de 24'000,000.00*; (DBE).

desabasto, m. (1) (Mex): nedostatek zboží či zásob (v obchodě ap.); př.: *debasto y carestía en farmacias, denuncian*; (DBE).

desagotar, tr. (1) (LaPlat): vyprázdnit, odstranit vodu, odvodnit; př.: *cuatro camiones desobstructores de Aguas Argentinas lograron desagotar el agua que cubría la calle*; (DBE).

desaparecer, tr. (1) (Mex, Arg): nechat zmizet, způsobit zmizení; př.: *Los amenazan, los masacran o los desaparecen*; (DBE).

desaparición, f. (1) (Mex aj.): zmizení (člověka); př.: *en nuestro continente y en el africano se da una nueva y refinadísima forma de represión política: la desaparición*; (DBE).

desarmador, m. (1) (Mex): šroubovák; př.: *y no le sería fácil despojar aunque, se supone, el muchacho se valdría de un desarmador*; (DBE).

desbolar, tr. (1) (LaPlat): způsobit zmatek/chaos, udělat nepořádek; (DBE).

descamisado, -da, adj/subst. (1) ~(s) m., pl. (Arg): dělník, pracovník, proletariát; ► označení pro pracující lid v době po červnové revoluci z roku 1943; (DBE).

descamisar(se), tr., i zvrat. (1) (Chil): svléct(si)/zbavit(se)/sundat(si) košili; př.: *se descamisaron porque el calor era muy grande*; (DBE).

desazolvar, tr. (1) (Mex): uvolnit/pročistit ucpané potrubí; (DBE).

descangallado, -da, adj., i hovor. (1) (← ital.) (Arg): omšelý, ošuntělý, zchátraný, otrhaný; př.: *flaca, fané y descangallada la vi esta madrugada salir del cabaret*; (DBE).

descartable, adj. (1) (Chil, LaPlat): jednorázový, nevratný; př.: *una nueva epidemia: la de las latas descartables*; (DBE).

descolgarse, zvrat. (1) (Mex): objevit se neočekávaně, dorazit znenadáni; (DBE).

descomponerse, zvrat. (1) (Mex, Chil aj.): pokazit se, porouchat se, poškodit se; př.: *hasta la vitrola se había descompuesto y quién saba si alguien alguna vez pudiera llegar a arreglarla*; (DBE).

descompostura, f. (1) (Mex, Arg aj.): porucha, závada, poškození; př.: *dicen que es una descompostura muy grande, a lo mejor quedamos así sin luz una semana*; (DBE).

descompuesto, -ta, adj. (1) (Mex): rozbitý, poškozený, zničený, nemocný; (DBE).

descontón, m., i hovor. (1) (Mex): silná rána, pořádný úder; př.: *cada descontón que te pega la vida*; (DBE).

descripto, -ta, adj. (1) (LaPlat): popsáný, vylíčený; př.: *muy parecido al prófugo descripto por la Policía*; (DBE).

descuerar, tr., i hovor. (1) (Chil): ostře zkritizovat, odsoudit; př.: *Puchas, se me hizo tarde. Don Segundo me va a descuerar*; (DBE).

desde ya, viz: *ya*; (BDE).

desdolarización, f. (1) (Bol aj): převedení **státních finančních zásob** z dolaru na národní měnu; (DA).

desdolarizar, tr. (1) (Portor): omezit vliv amerického dolaru; ► omezení platnosti amerického dolaru při uzavírání některých smluv; (BDE).

desempeñarse, zvrat. (1) ~ **como** (Ven): pracovat jako, být kým; př.: *en la actualidad se desempeña como director*; (DBE).

deserción, f. (1) (Mex): zanechání školy, nedokončení studia; př.: *Deserciones Escolares en Primarias*; (DBE).

desespero, m., i hovor. (1) (Chil, Kol, Urug, Ven): zoufalství, beznaděj; př.: *esas esperas dan un desespero muy tenaz. Uno se pone muy nervioso*; (DBE).

deshuesadero, m. (1) (Mex): vrakoviště, kovošrot; př.: *un programa de entrega de cinco vehículos diarios a deshuesaderos*; (DBE).

desinflar, tr., i hovor. (1) (Mex): zabít, oddělat, odpravit; př.: *Pero no hay mes tampoco en esa zona – en noviembre se desinflaron a cuatro – en que no caigan hombres víctimas de la violencia*; (DBE).

deslave, m. (1) (Ekv, Mex, per): přívalový odtok vody z hor či svahu; př.: *en el lago hay 3 millones de metros cúbicos de sólidos de suspensión, producto de los deslaves y las inundaciones*; (DBE).

despachante, m/f. (1) ~ **de Aduana** (LaPlat): celník, celní úředník; př.: *un despachante de Aduana fue detenido*; (DBE).

despachar, tr. (1) (Arg): odbavit, podat (zavazadlo); př.: *Menos mal que terció uno que me hizo ver que facturar y despachar eran una misma cosa*; (DBE).

despelote, m., i hovor. (1) (LaPlat, Ven): chaos, zmatek; nepořádek; př.: *este es un despelote*; (DBE).

despensa, f. (1) (Mex): potravinová výpomoc; ► jedná se o potravinový balíček určený na pomoc chudým; př.: *los jerarcas de las iglesias entregaron despensas, cobertores y ropa a las familias más necesitadas*; (DBE).

despiole, m., i hovor. (1) (LaPlat): chaos, zmatek, rozruch, pozdvižení; př.: *sabés el despiole que se armó cuando nos vio la gente*; (DBE).

despistolización, f. (1) (Mex): konfiskace, zabavení (zbraní); př.: *La campaña de Despistolización, Una Garantía de Seguridad*; (DBE).

desplegado, tr. (1) ~ **de prensa** (Mex): tiskové prohlášení; př.: *ahora la Universidad está gastando varios cientos de miles de pesos en desplegados de prensa para justificar sus procedimientos*; (DBE).

despostar, m. (1) ~ **un animal** (Chil, LaPlat): rozčtvrtit zvíře; př.: *y se están tomando ya tres meses para despostar al animal*; (DBE).

desprolijo, -ja, adj., i hovor. (1) (Arg): nepořádný, rozházený, neupravený; př.: *te imagino descalzo como casi siempre y desprolijo*; (DBE).

desprolijidad, f. (1) (LaPlat): nedbalost, nepořádek, zanedbanost; př.: *contra viento y marca, y en medio de desprolijidades varias, la mayoría accionaria de la empresa fue vendida, a precio de ganga*; (DBE).

destapamiento, m., i hist. (1) (Mex): jmenování oficiálního kandidáta politické strany P.R.I.¹ (viz); př.: *Vivíamos ya los días previos al destapamiento. El ambiente general era de un gran nerviosos*; (DBE).

destapador, m. (1) (Mex, Guat, Hond, Kost, Pan, Kub, Dom, Portor, Kol, Ven, Ekv, Per, výchBol, Chil, Arg, Urug): otvírák (na láhve); (DBE).

destapar, tr. (1) (Arg): uvolnit, pročistit; ► týká se to ucpaného potrubí; (DBE).

destapobotellas, m. (1) (Arg, Urug): otvírák, viz: *destapador*; (DA).

desubicado, -da, m/f., i adj. (1) (Mex aj.): zmatený, popletený, dezorientovaný; př.: *en manos de un desubicado*; (DBE).

desubicar, tr. (1) (Mex aj.): dezorientovat, poplést, zmást; př.: *el tiro con efecto desubicó al arqueo y vino el gol*; (DBE).

desvarar, tr. (1) (Kol): vyprostit z problémů či složité situace; (DBE).

---

¹ Partido Revolucionario Institucional – Institucionální revoluční strana

4.2. Detal – konec D

¡diache!, citosl. (1) (Portor, Dom): k čertu!; ■ Syn.: *¡diacho!*, *¡diango!*; (AM).

¡diacho!, viz: *¡diache!*; (AM).

¡diango!, citosl. (1) (Kub): *¡diache!* (viz.); (AM). • m. (2) (Kub): čert, ďas; ■ Syn.: *diantre*; (JD).

detallar, tr. (1) (Am): obchodovat v malém; (MM).

detalle, m. • (2) (Arg, Dom, Guat, Mex, Portor): maloobchod, (3) **vender al** ~ (Arg, Dom, Guat, Mex, Portor): obchodovat či prodávat v drobném; (4) (Guat): milostné dobývání; (AM). • (5) **precio al** ~ (Am): maloobchodní cena; (6) (Guat): flirt; (JD).

detectar, tr. (← angl. *to detect*) (1) (Am): zjistit, objevit; (2) (Am): zachytit něčí stopu, signál, znamení; (MM).

detective, m. (← angl. *detective*) (1) (Am): agent tajné policie; (MM).

detectivo, m. (1) (Mex): detektiv; (JD).

detector, m. (← angl. *detector*) (1) (Am): vlnový přijímač, hlavní zařízení u televizních a rozhlasových přístrojů; (MM).

detentar, tr. (1) (Arg): vykonávat; př.: *detentar un cargo*; (JD).

determinado, -da, adj. (1) (Arg, Mex, Par): odhodlaný, rozhodnutý, odvážný; (2) (Arg, Mex, Par): tvrdohlavý, umíněný, pánovitý; (MM). • (3) **ser muy ~ para el trabajo** (Am): být celý žhavý do práce; (JD).

determinar, tr. (1) (Arg, Par): rozhodnout se, vyřešit záležitosti s použitím své autority; (MM). • (2) (Kol): všimnout si; (JD).

de trás, prep. vulg. (1) (Per, Portor): po, za; (AM). • (2) **en su** ~ (Per): za jeho zády; (JD).

de trasito, adv. (1) (Am): hned vzadu, hned za něčím; př.: *Detrasito de él, en la sombra, aguardaba el Tilcuate*; (BDE).

detritus, m. (1) (Am): odpad vzniklý z rozkladu organických těl; (MM).

deturpar, tr. (1) (Am): diskreditovat; (JD).

deu, m., bot. (1) (Chil): kožařka²; ► keř z čeledi kožařkovité (lat. *Coriariaceae*); květy a listy jsou jedovaté; ovoce černohnědé, jako hrách; obsahují mnoho třísloviny, a proto se jich užívá při úpravě kůží i k barvení na černo; ■ Syn.: *Huique, Matarratones*; (MM).

deuda, f. (1) ~ **asentada** (Arg): založený dluh; (2) ~ **ilíquida** (Arg): nevyrovnaný dluh; (JD).

devaluación, f. (← angl. *devaluation*) (1) (Am): znehodnocení, devalvace; (MM).

devanador, m. (1) (Mex): naviják; (MM).

devanar(se), tr/intr., i zvrat. (1) zvrat. (Kub, Guat, Mex): kroutit se, svíjet se; (2) zvrat. ~ **de risa** (Kub, Guat, Mey): válet se smíchy; (3) zvrat. ~ **de dolor** (Kub, Guat, Mex): svíjet se bolestí; (4) zvrat. ~ **los sesos** (Kub, Guat, Portor): dělat/ mluvit nesmysly, lámat si hlavu; (AM). • (5) tr. (Mex): zaprasit, zasnít; (JD).

devisadero, m. (1) (Mex): rozhledna, věžička, hlídková věž; (JD).

devolver(se), tr/intr., i zvrat. • (2) zvrat. (StřAm, Kol, Chil, Mex, Portor, Dom, Ven): vrátit se; př.: *me devolví a casa*; (AM). • (3) tr. ~ **la vianda** (Chil): krmit rybičky (ve smyslu zvracet); (JD).

devorar, tr. (1) (Kub): natrhnout při zkoušce; př.: *me las devoré*; (JD).

devoto, -ta, m/f. (1) (Chil): svatý patron; ► světec, kterého člověk uctívá; (MM). • (2) ~ **de San Cornelio** (Kub): paroháč; ► o podvedeném manželovi; (JD).

devuelta, f. (1) (Kol, Portor, Dom): vrácení přeplatku; (AM).

devuelto, f. (1) (Am): vrácení přeplatku; (JD).

D.F., m. (1) (Mex): federální distrikt; ► zahrnuje hlavní město Mexika, *Mexico City*; (BDE).

dia, m. (1) **quedarse uno de** ~ (Portor): zůstat překvapený; (2) **el ~ bueno, meterlo en casa** (Dom): železo se musí kout, dokud je žhavé; (AM). • (3) **buen** ~ (Am): dobrý den; (4) ~ **a día** (Am): den po dni; (5) ~ **por medio** (Am): obden; (6) **de ~ de por medio** (Kost): obden; (7) **el mero** ~ (Mex): velký či slavný den; (8) **los otros** ~s (Am): onehdy; (9) ~ **patrio** (Mex): národní svátek; (10) ~ **del pico** (Chil): až naprší a uschne; (11) **el ~ de san blando que no**

² viz. komentář, str.: 35

tiene cuando (Chil): na svatého Dyndy, co nebude nikdy; ► používá se, chceme-li říci, že to nebude nikdy (JD). • **(12) ~ de (los) Muertos** (Mex aj.): den mrtvých, památka zesnulých; **(13) ~ domingo** (Nik aj.): neděle; (BDE).

diabetis, f. **(1)** (Kol): cukrovka; ► je metabolické onemocnění charakterizované zvýšenou hladinou cukru v krvi; (JD).

diablada, f. **(1)** (Mex): čertovina; (JD).

diablal, m. **(1)** (Mex): fůra lidí, moře lidí; (JD).

diablar, viz: *diablal*; (JD)

diablito, m. • **(4)** pl. ~s (Chil): dětská hra³; ► hra spočívá v hodů mincí nebo kuličkami do předem vymezeného a číslicemi označeného místa; **(5) ~s** (Kol): lidová slavnost; ► slavnost se koná v prosinci v kraji Antioquia; **(6) ~s** (Per): lidový tanec ► tanec skupiny lidí, kteří jsou převlečeni za d'ábly; (AM). • **(7)** (Mex): zloděj, tajná přípojka na elektrický proud; (JD).

diablo, m. • **(12)** (Chil, Mex): povoz na čtyřech kolech tažený voly; ► slouží k přepravě dřeva nebo balíků; **(13)** (Chil, Per): vytahovák hřebíků, páčidlo; **(14)** (Chil, Hond, Per): kozlík na tágo; ► dřevěný nástroj sloužící k podepření tága ve hře kulečnick; • **(15) se casó el ~** (Par): stav, když prší a zároveň je slunečno; (MM). • **(16) anadar, o estar como el ~** (Am): nestát za moc; **(17) le cogió el ~ entre ojos** (Mex): má smůlu; **(18) ~ coronado** (Mex): luciper; **(19) donde el ~ perdió la cachimba o el poncho** (Am): až v horoucím pekle; (JD).

diablura, f. **(1)** (Kub, Dom): čertovina, uličnictví; (AM).

diabluría, viz: *diablura*; (JD).

diábolo, m. **(1)** (Kol): hračka⁴; ► druh káči s úzkým pasem, na kterém je navinuta šňůrka spojená se dvěma hůlkami; pomocí hůlek se káča vyhodí co nejvýš a poté, co je šňůrka plně rozvinutá, se káča navine zpět k hůlkám; (AM).

diagonal, f. **(1)** (Arg): příčná ulice, příčná třída; (JD).

diaguita, m. **(1)** (Arg, Chil): příslušník indiánského kmene djagita; ► indián z kmene djagita, který obýval území severovýchodní Argentiny v X až XI století; **(2)** jazyk djagitů; ► zaniklý jazyk, kterým tito indiáni mluvili, také se mu říká cacán či kakán; (MM).

dialtiro, adv. • **(2)** (Gua, Mex): zcela, úplně, skrz naskrz; (MM).

diamela, f., i bot. **(1)** bot. (Arg, Bol, Par, Urug): jasmín arabský⁵; ► rostlina z čeledi olivovníkovité (lat. *Oleaceae*), jedná se o drobný bílý kvítek s jemnou a trvalou vůní; **(2)** (Arg: LaPlat) láska; ► v řeči květin jasmín arabský symbolizuje lásku (MM).

diariero, m. • **(3)** (Arg, Chil): roznašeč novin; př.: *supo quo era el diariero dejando caer el diario*; (DBE).

diario, -ria, adv. • **(2)** (StřAm, Bol, Kol, Mex, Per, Portor): každodenně; **(3) a ~** (StřAm): každodenně; (AM). • **(4) para el ~** (Mex): na všední den; ► o šatech; (JD).

diarista, m/f. **(1)** (Mex): novinář, novinářka; (JD).

diarucho, m., i adj. **(1)** m. (Am): noviny se špatnou pověstí; **(2)** m. (Am): mizerný plátek; (MM). • **(3)** adj. (Chil): obyčejný; **(4)** m. (Am): plátek o novinách; (JD).

diase; **(1) estar o ser ~** (Ven): mít pech; (JD).

diasque, m. **(1)** (Chil, Hond): d'ábel, čert; (AM).

dicha, m. **(1)** (Arg): diktát, příkaz; (JD).

dichavarse, zvrát. **(1)** (Kub): kecat; (JD).

dichosa, f. **(1)** (Bol): hrnec, mísa; (AM). • **(2)** (Arg, Bol): v jazyce gaučů to znamená nočník; (MM).

dichoso, f. **(1)** (Am): noční váza; (JD).

dictado, m. **(1)** (Arg): diktát, příkaz; (JD).

díctamo, m., bot. • **(3)** (Mex): mučenka⁶; ► rostlina z čeledi mučenkovité (lat. *Passifloraceae*), používá se k domácí léčbě; (MM).

didactismo, m. **(1)** (Mex): didaktika; (JD).

diego, m. **(1)** (Am): desetník; (JD).

³ viz. komentář, str.: 36

⁴ Obrázková příloha, obr. 1

⁵ Obrázková příloha, obr. 2

⁶ Obrázková příloha, obr. 3

dientazo, m. (1) (Am): pořádné zakousnutí, kousnutí, uhryznutí; (JD).

diente, m. • (5) ~ **pelao** o **pelado** (Ven): koketní děvče; (6) **destemplarse los ~s** (Chil, Per): tvářit se mile; (7) **enseñar o señalar los ~s** (Chil, Per): vycenit zuby na koho, tvářit se mile; (8) **meterle el ~ a algo** (Chil, Per, Portor): zakousnout se do; (9) **pelar el ~¹** (StřAm, Mex, Portor, Dom, Ven): lichotit; (10) **pelar el ~¹** (StřAm, Kol, Mex, Portor, Dom, Ven): smát se často, koketně se culit; (AM). • (11) ~ **de perro²** (Kol, Kub): pórovitá skála s mnoha výběžky; (MM). • (12) **pelar el ~²** (Am): podkuřovat komu, lichotit; (JD).

dientudo, f. (1) (Am): zubatá; ► symbolizuje smrt; (JD).

dientuso, -sa, adj. (1) (Kub, Mex): zubatý; (MM).

dietista, m/f. (1) (Chil, Mex, Per): dietolog; ► výživový poradce; př.: *Llega a Chile un médico dietista de fama mundial*; (BDE).

dieta, f. (1) **tener** ~ (Ven): být trpělivý, zachovat klid; (AM). • (2) (Arg, Mex, Par, Urug): dieta; ► náhrada výloh při služební cestě, které dostávají úředníci zvolení v lidových volbách; jedná se zejména o poslance a senátory; (MM).

diez, m. • (2) **las ~ de última¹** (Arg, Chil, Per): práce či protivenství, které je nutné snášet; (3) **diez** (Kol: Riohacha): na poslední chvíli, nečekaně; (AM). • (4) **la ~ de última²** (Chil): snaha uzavřít dobrý obchod; (MM). • (5) **la ~ de última** (Am): malér, poslední úsilí; (6) **dar la ~ de última** (Kub): skoncovat s čím; (JD).

diezón, m. (1) (Am): desetník; (JD).

diferencial, adj. (1) (Arg): odborný; př.: *escuela diferencial*; (JD).

difícultoso, -sa, adj. (1) (Mex): způsobující potíže; (MM).

digitador, -ora, m/f. • (2) (Chil, Mex, Per): počítačový operátor; př.: *Digitador operador se ofrece para trabajar, amplia experiencia equipos P.C. en sistemas de contabilidad*; (BDE).

digo, viz: *decir*; (BDE).

dihueñe, m. • (2) (← araucano) (Chil): žalud; (AM).

dijín, f. (1) (Kol): oddělení tajné služby; př.: *Unidad de Criminalística de la Dijín de la Policía Nacional*; (DBE).

DINA, f. (1) (Chil): tajná policie; ► jednalo se o tajnou policii v diktátorském režimu založenou Augustem Pinochetem působící do roku 1977; (DBE).

dijuntear, tr., i vulg. (1) (Kol, Guat, Urug): poslat na onen svět, zabít; (AM).

dijunto, m. (1) (Am): umrlej, umrlec; (JD).

diletante, m/f. (← ital. *dilettante*) (1) člověk, který má zálibu v umění; (2) člověk, který má zálibu v muzice; (3) hudebník; ► hraje na hudební nástroj, ale nejedná se o profesionála; (MM).

dille, m. (← map.) (Chil): cikáda; viz: *chicharra*; (MM).

diloriar, intr., i vulg. (1) (Portor): blouznit, šílet; (AM).

dimicado, m. (1) (Arg): batikování bílé látky; (AM).

dinamo, f./(**dínamo**, m.) (1) (Am): elektrické dynamo; (JD).

diner, m. (1) (Chil): večeře; (JD).

dinero, m. (1) **estar podrido de** o **en ~** (Am): být velmi bohatý; (MM).

dintel, m. (1) (Am): práh; (MM).

Dios, m. • (3) **a la de ~, que es grande, o que es padre¹** (Arg, Per): naznačuje nedostatek úcty či ohleduplnosti s úmyslem, že ten dotyčný s tím něco učiní; (4) **amar a ~ en tierra ajena** (Mex): přistupovat s kým s přisností či krutostí, hodně se nadřít; (5) ~ **pague la caridad y aumente la devoción** (Mex, Per): používá se jako poděkování za určitou laskavost či pozornost; (6) **menos averigua ~, y perdona** (Arg, Chil, Per): kárat zvědavce za přílišnou zvědavost, používá se ve snaze o vyhnutí se vysvětlení; (AM). • (7) **a la de ~, que es grande, o que es padre²** (Arg, Chil, Par, Per): nazdařbůh, bezhlavě; ► udělat nebo podniknout něco bez dostatečné obezřetnosti k zajištění úspěchu; (MM).

Diosito, m. (1) (Mex aj.): Bůh; př.: *Tengo miedo. Diosito santo*; (BDE).

diosma, f., bot. (1) (Arg, Par, Urug): diosma⁷, keř⁸⁹ z čeledi routovité (lat. *Rutaceae*); ► zahradní keř, který dorůstá výšky až dva metry; má drobné podlouhlé lístky, které obsahují

⁷ viz. komentář, str.: 36

⁸ viz. komentář, str.: 36

esenciální oleje a drobné vonné květy; lístky se používají k odpuzování hmyzu; ■ Syn.: *Coleonema alba*; (MM).

diplo, m. (1) (Kub): supermarket vyhrazený jen pro diplomaty; př.: *Debido a su condición de hija de un dirigente, podía comprar en los diplos repletos de productos*; (DBE).

diplomado, -da, adj. (1) (Arg, Kol, Urug): diplomovaný; (MM).

diplomar, tr. (1) (Arg, Kol, Chil, Ecuad, Per, Urug): promovat, ukončit úspěšně univerzitní studia; (MM).

diplómata, m. (1) (Am): diplomat; (JD).

dique, m. • (2) **darse** ~² (Am): nafukovat se; (JD).

direccionales, f., i pl. (1) (Kol, Mex, Portor): blinkry; (BDE).

directivo, m. (1) (Arg): člen řídicí komise nějakého spolku, cechu nebo klubu; (MM).

directorio, m. (1) (Kub): výbor; (JD).

dirigente, m. (1) (Am): osoba řídící určité sdružení, skupinu, politickou stranu anebo odborovou organizaci; (2) **clase** ~ (Am): řídicí organizace, organizace s vlivem; (MM).

disabor, m. (1) (Am): nepříjemnost; (JD).

discante, m. (1) (Per): směšnost, prkotina; (AM). • (2) (Per): výstřednost; (3) (Per): nesmysl, hloupost; (MM).

discar, tr. (1) (Am): vytočit číslo; ► u telefonu; (JD).

discernir, tr. (1) (Am): poskytnout, udělit; (2) (← angl. *to discern*) (Am): postřehnout zrakem, vidět, sledovat; (MM). • (3) (Arg): rozdávat; (JD).

discípula, f. lék. (1) (Kol): růže; ► zánět kůže doprovázený horečkou, většinou se objevuje ve tváři; (MM).

disco, m. (1) (Am): opakování stejných důvodů či stejného námětu; (2) **Fulano ya puso el** ~ (Am): Fulano už se navrácí k původnímu tématu; (3) **cambiar el** ~ (Am): změnit téma rozhovoru; (MM). • (4) ~s **musicales** (Kub): gramofonové desky; (5) **poner el** ~ (Am): pustit se do oblíbeného tématu; (JD).

discrimen, m. • (2) (Am): rozlišování; (JD).

discriminación, f. (← angl. *discrimination*) (1) (Am): diskriminace, diskriminování; (MM).

discriminar, tr/intr. (← latín. *discriminare*) (1) tr. (Arg, Kol, Guat, Per, Dom, Urug, Ven): rozeznat či odlišit jednu věc od druhé; (AM). • (2) tr/intr. (← angl. *to discriminate*) (Am): diskriminovat na základě odlišné barvy pleti, jiné národnosti nebo odlišného náboženství; (MM).

discriminatorio, -ria, adj. (1) (Am): diskriminující; (MM).

discourseador, adj. (1) (Am): řečník; ► říká se to o osobě, která využije každé příležitosti k tomu, aby se předvedla a spustila nudnou řeč či projev; (MM).

discursero, m. • (2) (Am): řečník, kazatel; ► člověk, který rád řeční; (JD).

disforzado, adj. (1) (Per): nevychovaný, drzý, protivný; (JD).

disforzarse, zvrat. (1) (Per): překonávat se (v čem), věnovat nejvyšší úsilí (čemu); (AM). • (2) (Per): přehánět, chovat se afektovaně; (JD).

disfrazado, m/f. (1) (Mex): karnevalová maska; (JD).

disfuerzo, m. • (2) (Per): drzost, nenucenost; (3) (Per): výhrůžky; (4) (Per): koketování; ► afektované a upejpatvé chování u dívek, které pochytili v raném věku; způsob koketování s úmyslem přitáhnout pozornost (AM).

disgustado, -da, adj. (1) (Mex): nepřístupný k usmíření, nespokojený; (AM).

disimulada, f. (1) (Arg: Córdoba): nočník, plivátko; (AM).

disimulo, m. (1) (Mex): úplata; (JD).

dislocar, tr. (1) (Chil): uvést v šílenství; (JD).

disloque, m. (1) (Arg, Mex, Par, Portor): šílenství, bláznovství; (MM).

disonancia, f. (1) (Ven): hloupost; (JD).

disparada, f. • (2) **a la** ~ (Arg, Chil, Per, Urug): plnou rychlostí; (3) **de una** ~ (Arg): s rychlostí, s hbitostí; (4) **tomar la** ~ (Arg): upláchnout, rozběhnout se, vystřelit; (AM).

disparador, ra, adj. • (2) (Mex): marnotratný, rozhazovačný; (AM).

⁹ Obrázková příloha, obr. 4

disparar(se), tr/intr., i zvrat. • **(7)** tr. (Mex): utratit peníze, hýřit; (AM). • **(8) no ~ra un chicharo** (Arg): má obě ruce levé, obě ruce mu jdou od práce; **(9)** zvrat. (Kub): být celý pryč, být bez sebe; **(10)** zvrat. (Chil): vyrazit (na koni); **(11)** zvrat. (Mex): natáhnout, navléct si; **(12) se me ~ron los nervios** (Kub): ujely mi nervy; **(13) ~ la tajada** (Kub): vyžrat to; **(14) ~ un trago** (Am): cvaknout si, hodit do sebe panáka kořalky; **(14) ~ el vino** (Am): vytáhnout sklenici vína; (JD).

disparate, m. **(1)** (Ekv): bezvýznamná či malicherná věc, prkotina; (AM). • **(2)** (Arg): přemíra, nadbytek; př.: *esto cuesta un disparate*; (MM).

disparatear, intr. **(1)** (Arg, Portor): tlachat, mluvit či dělat nesmysly; (MM).

disparatero, -ra, adj. **(1)** (StřAm, Chil, Mex, Portor): žvanivý, ztřeštěný; (MM).

dispensar, tr. **(1) ~se la parvedad** (Mex): promiňte, že ruším; s prominutím; (JD).

dispensaría, f. **(1)** (Chil): zdravotní středisko, ambulatorium; (AM).

disponibilidad, f., i pl. **(1) ~es** (Am): hotovost; (JD).

distanciado, adj. **(1)** (Per): nevrly; (JD).

distanciamiento, m. **(1)** (Per): nevrlost; (JD).

disticoco, adj. **(1)** (Per): neposlušný; (JD).

disticoso, -sa, adj. **(1)** (Per): lhostejný, nevrly; ► zvláště co se týče příjmu potravy; (AM).

distingüendo, adj. **(1)** (Chil, Guat): rozlišující, distinktivní; ► jedná se o podstatná jména, jejichž význam se mění podle toho, zda jsou ženského či mužského rodu; př.: *la capital (hlavní město), el capital (kapitál)*; (AM).

distracción, f. **(1)** (Am): vypůjčení na věčnou oplátku; ► znamená to, že člověk zapomene vrátit vypůjčené (JD).

distracto, m. **(1)** (Arg): zrušení smlouvy oboustranným souhlasem; (JD).

distraer(se), zvrat. **(1)** (Kol): být trochu padlý na hlavu; (JD).

distraído, -da, adj. **(1)** (Chil, Mex): oblékat se nedbale, neupraveně; **(2)** (Ekv: Esmeraldas): hubený, vysílený; (AM). • **(3)** (Am): padlý na hlavu, praštěný; **(4)** (Am): ucouraný, odrbaný; (JD).

distribuida, f. **(1)** (Mex): rozdělování; (JD).

distrital, adj. **(1)** (Am): okresní; (JD).

disvariar, intr. **(1)** (Mex): jankovat; (JD).

dita, f., i pl. • **~s** **(2)** (Am): dloužek; (JD).

diuca, m/f., i zool. • **(1)** f., zool. (Chil): dijuka chilská¹⁰; ► pták z čeledi strnadovití (lat. *Emberizidae*); **(2) al canto de la ~** (Chil): za svítání; **(3) hacer una ~** (Chil): ukrást si trochu obilí na poli¹¹; (AM). • **(4)** m. (Am): učitelův oblíbený žák; **(5)** f., zool. (Chil): chilská pěnkava¹²; (JD).

diucazo, m. **(1)** (Chil): zpěv ptáčka dijuky; **(2) al primer ~** (Chil): za svítání; (AM).

diuquear, intr. **(1)** (Chil): ukrást si trochu obilí na poli, viz: *hacer una diuca*; (AM).

diuturno, adj. • **(2)** (Am): denní, denně; (JD).

divariar, intr., i vulg. **(1)** (Per, Dom): blouznit, mluvit z cesty; (AM).

diversificar, tr. (← angl. *to diversify*) **(1)** (Am): měnit, změnit, odlišit; (MM).

divertido, -da, adj. • **(2)** (Arg, Par): flámující, hýřící; (MM).

dividivi, m., bot. • **(3)** (Mex): sapan koželužský¹³; ► strom z čeledi bobovité (lat. *Fabaceae*), také se mu říká libidník; plodem jsou zkroucené a neforemné lusky, které obsahují třísloviny; lusky se používají v koželužství; (MM).

divierta, f. • **(2)** (Guat, Mex): lidový tanec; (AM). • **(3)** (Guat): lidová veselice; (JD).

divisar, tr. **(1)** (Am): ozdobit kokardami; ► štítek, stužka nebo růžice ze stužek v národních nebo státních barvách nošená jako ozdoba nebo odznak (JD).

divulgación, f. **(1)** (Mex): propagace, reklama; (JD).

¹⁰ viz. komentář, str.: 36

¹¹ viz. komentář, str.: 36

¹² viz. komentář, str.: 36

¹³ Obrázková příloha, obr. 5

Dls. / dls., m., i pl. **(1)** (Mex aj.): dolary; ► americký dolar je měnová jednotka používaná ve Spojených státech a v jiných zemích; př.: *Elevó América Latina su Disponibilidad de papel oro a 555 millones de Dls.*; (BDE).

dobla, f. **(1)** (Chil): odměna za denní úkolovou práci; ► odměna udělená majitelem těžebního dolu tomu, kdo v průběhu dne vytěžil největší množství hornin; (AM). • **(2)** (Chil): bezpracný zisk; **(3)** (Mex): přeorání; (JD).

doblada, f. **(1)** pl. ~s (Kub): večerní klekání; (AM). • **(2)** (Am): lemování; (MM). • **(3)** (Am): přehnutí, ohnutí; (JD).

dobladillado, m. **(1)** (Mex): lem, obruba; (MM).

doblador, m. • **(4)** (Guat): kukuřičný list, do kterého se zabalí tabák; ► používá se k výrobě cigaret; (AM).

doblar(se), tr/intr., i zvrat. • **(3)** tr. (Mex): odstřelit, postřílet; **(4)** tr. (Kub): zahanbit, ponížít; (AM). • **(5)** intr. (Am): zahnout; př.: *Al llegar a la esquina, doble a la derecha*; (MM). • **(6)** ~ **el caite** (Am): natáhnout bačkory, umřít; **(7)** ~ **los codos** (Nik): zatřepat bačkorama; **(8)** ~ **la chancía** (Kub): natáhnout brka; **(9)** ~ **la esquina** (Chil): zhebnout; **(10)** ~ **el maguey** (Ven): zhebnout; **(11)** ~ **la maleta** (Mex): zhebnout; **(12)** ~ **las manos**¹ (Hon): ztuhnout, umřít; **(13)** ~ **las manos**² (Mex): ustoupit, vzdát se; **(14)** ~ **el paquete** (Am): být hotový či vyřízený; **(15)** ~ **el petate** (Kub, Mex): sbalit fídlátka, umřít; **(16)** ~ **el pico** (Am): sbalit fídlátka, zemřít; **(17)** ~ **el rosquete** (Arg): natáhnout brka; **(18)** ~ **la tira** (Kub): natáhnout brka; **(19)** ~ **el zapato** (Kub): zatřepat bačkorama; **(20)** zvrat. (Kub): pokořit se, ponížít se; **(21)** **se ~la como un gaje de guayabo** (Kub): je jak pára nad hrncem; ► znamená to, že na chvíli se objevíme a za chvíli zase zmizíme; (JD).

doble, m. • **(3)** (Kub): karetní hra¹⁴; ► spočívá ve výběru 4 karet, 2 karty ze spodku balíčku a 2 karty z vršku balíčku; ostatní hráči si pak na jednu z karet vsadí a po jedné kartě tahají ze zbytku balíčku; vyhrává ten, kdo vytáhne kartu se stejnou hodnotou nebo symbolem; (AM).

dobletroque, m. (← angl.) **(1)** (Kol): tahač s návěsem; př.: *un dobletroque quo se encontraba estacionado cerca de cervecería fue robado*; (BDE).

doblón, m. **(1)** (Mex): ohnutí; (AM).

doca, f., bot. (← map.); • **(2)** (Arg): rostlina¹⁵ z čeledi toješťovitě (lat. *Apocynaceae*); ► popínavá rostlina, obsahuje mléčný latex, má zelenobílé květy a plodem jsou velké 8 – 14 cm oválné plody; rostlina je toxická, používá se v lékařství a dalších oblastech; ■ Syn.: *tasi*; (MM).

doce; **(1)** **darle a uno las ~**¹ (Kol, Mex, Ven): jít pro peníze a přijít zkrátka; **(2)** **darle a uno las ~**² (Kol, Mex, Ven): nacházet se v složité situaci, být v bryndě; (AM). • **(3)** **¡da Vd. las ~!** (Arg): vy jste skvělí!; (JD).

doctrina, f. **(1)** (JižAm): úřad faráře v osadě indiánů, který pravidelně spravuje faru; **(2)** (JižAm): osada indiánů, kteří konvertovali ke křesťanství; (AM).

doctrinero, m. **(1)** (JižAm): farář v indiánské vesnici; (AM).

documentador, m. **(1)** ~ **público** (Mex): veřejný notář; (JD).

dolama, f. **(1)** (StřAm, Antil, Arg, Chil, Ekv, Pan, Per): choroba, neduh, bolest; (AM). • pl. **(2)** (Am): neduhy; př.: *dolamas de una organización ineficiente*; (JD).

dólar, m. **(1)** (Portor): dolar; ► měnová jednotka Portorika; (BDE).

dolarización, f. • **(2)** (Arg aj): imitace životního stylu Spojených států; (BDE).

dolarizar(se), tr. • **(2)** (Portor): být pod vlivem kultury a ekonomiky Spojených států; (BDE).

dollar, m. (← angl. *dolar*) **(1)** (Am): dolar; ► měnová jednotka USA; (MM).

dolo, m. **(1)** ~ **civil** (Mex): přestupek; **(2)** ~ **criminal** (Mex): trestný úmysl; (JD).

dolor, m. **(1)** ~ **de yegua** (StřAm): bolest v kříži; ► hovorově se říká houser; (AM).

dolorón, m., i vulg. **(1)** (Mex): intenzivní bolest; (AM).

domar, tr. • **(2)** ~ **el chivato** (Arg): zůstat na ocet; (JD).

doméstico, -ca, m/f., i adj. (← angl. *domestic*) **(1)** adj. (Am): národní, vnitřní; př.: *política doméstica*; **(2)** m/f., (Am): sloužící, sluha, služka; (MM).

domiciliar, tr. **(1)** (Mex): napsat adresu na obálku; (AM).

¹⁴ viz: komentář, str.: 36

¹⁵ viz: komentář, str.: 36

- domingo**, m. • (2) **salir con un ~ siete** (Arg): plácnout hloupost či nesmysl; (3) **ser algo un ~ siete** (Arg): stát se nečekaně příčinou úpadku společnosti, podniku, projektu; (4) **ser un Juan ~ siete** (Arg): být příčinou úpadku společnosti, podniku, projektu; (MM).
- dominguejada**, f. (1) (Ven): hloupost, blbost; (AM).
- dominguejo**, m. • (2) (Chil, Per): strašák, hastroš; (3) (Ven): ubožák, dobráček; (AM). • (4) (Am): pružný panáček, vstaváček; ► jsi-li sražen k zemi, umíš se rychle otřepat a vstát; (JD).
- domínico**, adj. • (2) (Am): dominikánský (řád); (AM).
- domo**, m. (1) (Mex): plastové střešní okno; ► používá se např. jako kryt bazénů, skleníků apod., propouští přirozené denní světlo; (BDE).
- don**, m. • (2) **pase**, ~ (Mex): prosím; (3) **¡D- éste...!** (Am): pane tentononc!; ► tentononc může být kdeco, věc či jméno, na které si nemůžete vzpomenout; tentononc může nahradit v podstatě cokoli, co si přejete nahradit; (4) ~ **Petate** (Mex): pan z Nemanic; (JD).
- dona**, f. (← angl. *doughnut*) (1) (Am): točená kobliha; ■ Syn.: *donut*; (MM). • (2) (Chil): dárek; (JD).
- doña**, f. • (5) **¡ ~ Ésta o Este...!** (Am): paní...!; (JD).
- doncella**, f., bot. • (3) **hierba ~** (Per): mimóza, brčál; ► rostlina z čeledi toješťovitě (lat. *Apocynaceae*); ► stále zelená svěží tráva; (JD).
- dónde**, adv. (1) **¡a ~!** (Am): co vás vede!; (2) **¡~ va!** (Am): kampak bychom přišli!; (3) **¿~ no más?** (Ekv): kdepak to?; (4) (Am): jak?; (JD).
- donde**, adv. • (2) (Am): jak; př.: *dónde va a oírlo, si es sordo*; (MM). • (3) (Am): u, k; př.: *voy donde mi padre*; (4) (Am): poněvač; (5) **venir para ~ ellos** (Am): přijít k nim; (JD).
- dondiego**, m., bot. (1) (Chil): svlačec trojbarevný; ► rostlina z čeledi svlačcovité (lat. *Convolvulaceae*); jednoletá bylina; má trojbarevné koruny, které se otvírají za jasného počasí ráno a opět se zavírají k večeru; (2) ~ **de noche** (Am): nocenka zahradní; ► rostlina z čeledi nocenkovitě (lat. *Nyctaginaceae*); trvalka nebo letnička; zvonkovité květy na jedné rostlině bývají různobarevné, otvírají se až na noc a ve dne se opět zavírají; produkuje černá, kulatá semena; (MM).
- donguey**, m., bot. (1) (Portor): sasaparilla¹⁶, přestup pravý¹⁷ či sarsaparilla; ► keř z čeledi přestupovitě (lat. *Smilacaceae*); má bodlinaté větve, které se pnou po sousedních stromech nebo keřích; plody jsou elipsoidické bobule velikosti hrachu; z kořenů se v evropských lékárnách připravují odvary a prášky zvláště proti nemocem příjčným, kurdějím, dně a revmatismu; (JD).
- donsantiago**, m. (1) (AmStř, Mex, Per, Portor): hydraulický zvedák¹⁸; ► používá se k ohýbání kolejnic na železničním úseku s minimální námahou; (AM).
- donut**, viz: *dona*; (MM).
- dopado**, -da, adj. (1) (Arg, Urug): nadopovaný, dopovaný; ► říká se to o osobě či zvířeti, která je pod vlivem narkotických látek; (MM).
- dorado**, m. • (3) (Mex): kolibříček¹⁹; (JD).
- dorar**, tr., i hovor. (1) ~**rárselas** (Mex): kouřit marihuanu; (JD).
- dormición**, f. • (3) (Mex): mravenčení (v noze); (JD).
- dormida**, f. • (4) (Kol): den na cestě; ► výraz používaný mezi povozníky; př.: *¿Cuántas dormidas hay de aquí a tal lugar?*; (AM).
- dormidera**, f., bot. (1) (Kol): druh mimózy²⁰; ► rostlina s listy citlivými na dotek; ■ Syn: *doncella, dormidero, dormilón, dormilona* (viz); (MM).
- dormidero**, m., i bot. (1) (Arg): hluboký či dlouhý spánek; (2) (Kost): noclehárna, místo k odpočinku; (3) bot. (Am): citlivka, mimóza; (JD).
- dormilón**, m/f., i bot. (1) m. (Mex): kulatá náušnice; (AM). • (2) m. (Am): lelek kozojed²¹; (3) f., bot. (Am): mimóza, citlivka; (4) f. (Ven): noční košile (dámská); (JD).

¹⁶ viz. komentář, str.: 37

¹⁷ viz. komentář, str.: 37

¹⁸ viz. komentář, str.: 37

¹⁹ viz. komentář, str.: 37

²⁰ viz. komentář, str.: 37

²¹ viz. komentář, str.: 37

dormilona, f., bot., i zool. **(1)** (Ven: Trujillo): noční košile; **(2)** (Mex): polštářek; ► umístuje se na opěradlo židle, slouží k podepření hlavy při odpočinku; (AM). • **(3)** bot. (Mex): ospalka²², mimóza, citlivka stydlivá²³; ► rostlina z čeledi bobovité (lat. *Fabaceae*); rostlina známá pro dráždivost jejích listů, dotekem a na večer se její listy k sobě přikládají a celý list se sklání dolů; má růžově fialové kvítky; (MM). • **(4)** f., zool. (Chil): tyranovec²⁴; ► pták z čeledi tyranovití (lat. *Tyrannidae*); ► malý druh pěvce, který žije převážně v oblasti And; hnízdo si buduje ve sklaních štěrbinách; (BDE).

dormir(se), tr., i zvrat. • **(3)** tr. (Kub, Gua, Mex, Portor): svěst, podvést, napálit; (AM). • **(4)** (Arg): vyvolat mdlobu u koho jednou ranou; **(5)** zvrat. (Kub, Mex: Tabasco): naklonit se, vychýlit se; ► z rovnováhy, např. o zdi; (MM). • **(6) ~ a la italiana** (Arg): spát nahý; **(7) ~ una marmota** (Kub): spát jak dudek; **(8) ~ a la pampa** (Am): spát pod širákem; **(9)** zvrat. (Mex): vyspat se s kým; **(6)** zvrat. (Kub): svěst, zaplést do svých sítí; (JD).

dos, m. **(1) ~ y dos** (Kol, Kub, Ven): chůze mimochoda či jinochoda; **(2) ~ en dos** (Ven): chůze jinochoda; **(3) en ~** (Portor): napůl; **(4) hacer un ~** (Hon, Mex): rozdělit jednu sklenku likéru na dvě, rozdělit na polovici; (AM).

drac, m. (Arg, Bol); viz: **draque**; (MM).

drago, m., bot. **(1)** (Kol): kroton²⁵; ► strom z čeledi pryšcovité (lat. *Euphorbiaceae*); je až dvacet metrů vysoký štíhlý strom nalézající se v amazonských deštných pralesích; je bohatý na aktivní alkaloidy, které jsou využívány **k léčebným účelům**; užívá se latex, který vytéká po naříznutí kůry a na vzduchu mění barvu z jasně žluté na rudě červenou, odtud španělský název „sangre de drago“ čili „dračí krev“ **(2)** (Mex): rostlina²⁶ z čeledi pryšcovité (lat. *Euphorbiaceae*); ► rostlina tvoří podzemní oddenky; má tvrdé a ohebné větve, které při poranění roní latex; též se nazývá „dračí krev“; (MM).

dragón, m. **(1)** (Mex): plivač ohně; ► cirkusový umělec nebo pouliční bavič, který dokáže plivat oheň; dělá to tak, že si předem do úst naleje hořlavou kapalinu, kterou pak prská na pochodeň, kterou drží v ruce; vypadá to, jako by drak chrлил oheň; (BDE).

dragona, f. • **(3)** (Mex): kraječky; ► označuje konec rukávu, který je zdobený třásněmi; (AM). • **(4)** (Am): řemen (šavle), střapec (u kordu); (JD).

dragonear, tr. • **(5)** (Arg, Urug): dvořit se; (AM).

draque, m. (Ven); viz: **draque**; (MM).

draj, m. (Arg); viz: **draque**; (MM).

draque, m. • **(3)** (Ven): kořalka, pálenka, destilát; **(4)** (Kol, Kub): rum s páleným cukrem; (AM). • **(5)** (Arg): patok, brynda, břecha; ► osvěžující pití složené z nekvalitní pálenky, vody a cukru; **(6)** (Par): svařené víno s cukrem; ► pije se teplé, slouží k potlačení nachlazení; (MM).

drástico, -ca, adj. (← angl. *drastic*) **(1)** (Am): účinný; ► výraz se používá pouze v oblasti lékařství, např. o léku; (MM).

driblar, intr. (Am). viz: **driblear**; (MM).

drible, m. (← angl. *dribble*) (Am): driblování; ► jeden z úderů míče o zem; (MM).

dribleador, -ra, adj. (← angl. *drible*) (Am): driblující; (MM).

dribleo, m. (← angl. *drible*) (Am): driblování, klička; (MM).

droga, f. • **(8)** (Kub): zboží; ► používá se mezi obchodníky; označuje zboží, jehož prodej je riskantní; ■ Syn: *drogón* (viz); **(9) hacer ~** (Mex): přestat platit; (AM). • **(10) me le hizo ~** (Mex): ještě mi to visí (dluží); **(11) llenarse de ~as** (Mex): zasekat se do dluhů; **(12) tomar por la ~** (Mex): vzít na úhradu dluhu; (JD).

drogón, m. **(1)** (Kub): zboží; ► používá se mezi obchodníky; označuje zboží, jehož prodej je riskantní; ■ Syn: *droga* (viz); **(2)** (Kub): označuje něco, co je riskantní, choulostivé či nebezpečné; (AM).

²² viz. komentář, str.: 38

²³ viz. komentář, str.: 38

²⁴ Obrázková příloha, obr. 6

²⁵ viz. komentář, str.: 38

²⁶ viz. komentář, str.: 38

droguero, -ra, adj. • **(4) estar pagando los ~s** (Mex): říká se to v situaci, kdy prší a zároveň svítí slunce; (AM).

drogui, m. **(1)** (Arg, Urug): alkoholický nápoj; **(2)** (Arg, Urug): notorický pijan, opilec; (MM).

droguista, m. **(1)** (Arg): ožrala, mazavka; (JD).

du; **(1) hacer el ~** (Portor): předstírat; (AM).

dual, adj. **(1)** (Chil): dvě osoby vybrané na určitou pozici bez ohlášení vítěze; (AM).

dualidad, f. **(1)** (Chil): remíza, nerozhodné hlasování; (AM). • **(2)** (Chil): nerozhodnost; (JD).

dublé, m. (← franc. *doublé*) **(1)** (Arg): šperk potažený drahým kovem, pozlacené stříbro; (MM).

duco, m. **(1)** (Am): autolak; (MM).

duda, f. • **(2) por aquello de las ~s** (Am): pro všechny případy; **(3) por las ~s** (Am): pro všechny případy; (JD).

duerma, f. **(1)** (Ven): spaní; př.: *aquí no hay duerma*; (JD).

duerme, m. **(1)** (Ekv): spaní; (JD).

dugo, m. • **(2) de ~** (Guat, Hond): zadarmo, zdarma; **(3) echar, correr o hacer ~s** (Guat, Hond): pomáhat, podat pomocnou ruku; **(4) correr, o no correr con ~s**²⁷ (Guat): (ne)řídít se špatně míněnou radou; **(5) decir ~s** (Guat): slibovat do větru; (AM). viz: **dúo**; (MM).

dúhos, viz: **dúho**; (MM).

dulcamara, f., bot. **(1)** (Mex): potměchut²⁸, lilek sladkohořký, loubinec; ► polokeř z čeledi lilkovité (lat. *Solanaceae*); rostlina má modrofialové květy a asi 1 cm dlouhé červené plody; ■ Syn: *dulceamarga* (viz); (MM).

dulce, m/f. • **(5) m.** (Mex): pamlsek, který obsahuje třtinový cukr; **(6) ~ en palito** (Per, Portor, Dom): lízátko; **(7) darle ~ a una cosa** (Kub): použít důvtip a jistou obratnost na určitou věc; (AM). ■ Syn.: *chancaca* (StřAm, Par, Ven); (MM). • **(8) m.** (Am): melasa; **(9) dar para sus ~es** (Guat): dát na chrám páně komu; **(10) f.** (Kol): limonáda; (JD). • **(11) ~ de leche** (Am): kondenzované mléko, zkaramelizované mléko; ► příprava spočívá v pomalém zahřívání mléka s cukrem, až se směs stane krémová a získá karamelovou barvu; (BDE).

dulceamarga, viz: **dulcamara**; (JD).

dulcete, adj. **(1)** (Kost): přeslazený, hanl. příliš sladký; (AM).

dundera, f. **(1)** (StřAm): hloupost, hlupáctví; (AM).

dundo, m/f. • **(3)** (Am): trouba (hlupák); (JD).

dúo, viz: **dugo**; (MM).

dupla, f. **(1)** (Chil, LaPla): dvojice, duo, pár; (BDE).

durango, m., bot. **(1)** (Mex): bavlník²⁹ (lat. *Gossypium*); ► rostlina z čeledi slézovité (lat. *Malvaceae*) pochází ze státu Durango³⁰; je charakteristická pro svůj pupen, který je větší než u ostatních bavlníků; (MM).

duranza, f. **(1)** (Portor): vidlicová oj na vozíku; (AM).

duraza, f. **(1)** (Chil): kuří oko (na noze); (JD).

duraznillo, m. **(1)** (Am): planě rostoucí rostlina; ► označení pro rostlinu, která má nějaký společný rys s broskvoní nebo jejím plodem; např. se toto označení používá pro druh opuncie, jejíž plod má vůni podobnou broskvi; (MM).

durazno, m. • **(3)** (Arg): druh mince, měnová jednotka; **(4)** (Ven): mince, která má hodnotu pět bolivarů; **(5) hacer el ~** (Ven): dělat poslíčka mezi snoubenci; (AM). • **(6)** (Kub): fešanda; (JD).

dúrex, m. **(1)** (Mex aj.): lepící páska, samolepící páska; (BDE).

durezal, m. **(1)** (Arg: Salta): označuje místo s mokřými písiky nacházející se v oblasti andských mokřin; (AM).

durmidera, viz: **durmidero**; (AM).

durmidero, m. **(1)** (Per, Portor): kurník; ► místo ke spaní pro zvířata, zejména pro domácí drůbež; ■ Syn.: *durmidera* (Guat); (AM).

²⁷ viz. komentář, str.: 39

²⁸ viz. komentář, str.: 39

²⁹ viz. komentář, str.: 39

³⁰ Durango je jedním ze států federativní republiky Mexika

dúrmili-dúrmili, m. **(1)** (Arg): kokon; ► má stříbřitou barvu, patří bourci morušovému z čeledi bourcovití (lat. *Bombycidae*); **(2)** m., zool. (Arg): lenivka tečkovaná³¹; ► pták z čeledi lenivkovití (lat. *Bucconidae*); **(3)** adj. (Arg): ospalý, rád spící; (MM).
duro, adj. • **(3) ponerse** ~ (Kub): spravit si náladu či rozveselit se díky účinkům alkoholu; (MM). • **(4)** (Kub): statečný, fešácký, krkatý; **(5) está ~rísimo** (Kub): je moc fajn; (JD).
duro, m. • **(6)** m. (← taíno. *duo*) (Ven): křeslo; (AM). • **(7)** (Kub): sekáč, eso (o osobě); (JD).

---

³¹ Obrázková příloha, obr. 7

4.1. Začátek G – glosar

- gabacho**, m. • (2) **me salió** ~ (Am): nevyšlo mi to; (JD).
- gabán**, m. • (3) (Portor): sako; (AM).
- gabanear**, tr. (1) (StřAm): krást; (AM).
- gabanear(se)**, zvrat. (1) (Am): šlohnout; (2) (Mex): vzít nohy na ramena; (JD).
- gabarro**, m. (1) (Mex: Hidalgo): kus skály (v hornictví); (AM).
- gabear**, intr. (1) (Dom): šplhat, lézt; (AM).
- gabela**, f. • (3) (Kol): forma na výrobu nepálených cihel; (MM).
- gabeloso, -sa**, adj. (1) (Kol): člověk, který rád využívá výhod; (AM).
- gabera**, f. (1) (Kol): forma na výrobu nepálených cihel; ; ■ Syn: *gabela* (viz); (MM).
- gabeta**, f. (1) (Portor): pánev na rýžování zlata; (AM).
- gaceta**, (f. (1) (Portor): vlákno³²; ► je součástí papírového draka a slouží k zajištění jeho stability; vychází ze středu nebo vrcholů draka a spojují se provázkem, kterým se drak manipuluje; (2) (Kub, Portor): klepna, drbna; (AM).
- gacetín**, m. (1) (Mex): sazečská kasa; (JD).
- gacilla**, f. (1) (StřAm): brož, sponka; (AM).
- gafearse**, zvrat. (1) (Guat): uchodit se, zničit si nohy nadměrnou chůzí; (AM). • (2) (Guat): zchromnout; (JD).
- gafería**, f. (1) (Ven): nešikovnost, pitomost; (JD).
- gafo**, adj. • (4) (Kol, Kost, Guat, Portor): uchozený; (5) (Mex): zdřevěnělý; (AM). • (6) (Ven): o člověku: ten, komu se nedá věřit; (MM). • (7) (Ven): pitomý; (8) m. (Ven): moula, trouba; (JD).
- gagá**, m. (1) (Per): pracháč; (JD).
- gago, -ga**, adj. (1) (Kub, Mex, Portor): koktavý, koktající; (MM).
- gagoso, -sa**, adj. (1) (Kol): koktavý, koktající; (AM). • (2) m. (Am): koktavec, kokta, koktal; (JD).
- gaguear**, intr. (1) (Kub, Mex, Portor): koktat; (MM).
- gagueo**, m. (1) (Antil, Kol, Ekv, Per): koktání; (AM).
- gaguera**, f. (1) (Antil, Kol, Per): koktavost; (AM).
- gaguillo**, m. (1) (Pan): hrdlo, krk; (AM).
- gachapa**, f. (1) (Guat): list kukuřice; (JD).
- gachapanda**, (1) **a la** ~ (Kol): viz: *a la agachapanda*; (AM).
- gacho, -cha**, adj. • (3) (Portor, Dom): říká se tak člověku či zvířeti, které má pouze jedno ucho; (4) m. (Urug): klobouk; (5) (Mex): mezi šoféry: ten, kdo jezdí za nízkou cenu; (6) **a cabeza** ~ (Chil): poslechnout bez protestů; (7) **estar con el ojo** ~ (Ekv): se sklopenýma očima; (AM). • (8) m. (Kub): nízký; (9) (Mex): šeredný, zatracený; (10) **sentirse** ~ (Ekv): nebýt ve své kůži; (11) m. (Mex): šofér; (12) (Urug): širák; (JD).
- gachó**, m. despekt. (1) (Mex): španělský přivandrovalec; (JD).
- gachupina**, f. • (2) (Am): Španělajda, přivadrovalá Španělka; (JD).
- gachupinada**, f. (1) (Mex): Španěláci³³; (JD).
- gachupo**, m. (1) (Mex): Španělák; (JD).
- gaita**, f. • (5) (Kol): kolumbijský hudební nástroj; ► píšťala vyrobená z duté třtiny, podobná klarinetu, jako náustek slouží paví brk; (AM). • (6) m/f. (Arg): obtížná či nepříjemná věc; (MM). • (7) f. (Arg): španělská služka; (8) (Kub): Španělák; (9) (Mex): chlapík; př.: *No es mala* ~; (10) m. despekt. (Am): Španělák; (JD).
- gajilete**, m. (1) (Portor): hrozen, trs, dílek ovoce; (AM).
- gajo**, m. • (5) (Kol, Guat, Hond, Dom): kudrna, kadeř; (AM).
- gala**, f. • (2) (Portor): rouška, kterou daruje kmotr při křtu; (AM).
- galafardo**, m. (1) (Ekv): žrout, hltoun; (JD).
- galafate**, m. • (2) (Ekv): mazaný zloděj; (MM).
- galacha**, f. (1) (Dom): saténová čepice, místo na svícen; (2) (Dom) dětské oblečení; (AM).

³² Obrázková příloha, obr. 8

³³ viz. komentář, str.: 40

galaneta, f. (1) (Mex): půvab; (JD).

galano, -na, adj. • (3) **hacer un ~** (Dom): vyrábět figurky; (4) **echar ~as** (StřAm): vyťahovat se, chlubit se; (5) **hacer ~as** (StřAm): vyvádět podlosti, ničemnosti; (AM).

galaxia, f. (1) (StřAm): skupina důležitých osob; (MM).

galembó, m. (1) (Kol): sup antilský, kondor krocanovitý; (JD).

galera, f. • (8) (StřAm, Mex): vyčnívající stříška, kde se dá schovat před deštěm, stříška, přístřešek; (9) (Kost): jatka; (10) (Chil, Urug): klobouk vyrobený z plyše; (11) ~ **alta** (Arg, Chil, Urug): cylindr; (AM).

galerazo, m. (1) (Am): smeknutí, mávnutí kloboukem; (JD).

galería, f. (1) (Kol, Dom): obchodní dům; (AM).

galero, m. (1) (Mex): bachař, konkař; ► vězeň určený k úklidu chodeb ve věznicí; (2) (Mex): ratejna; ► velký přízemní dům čí místnost, určená pro několik rodin; (JD).

galerón, m. • (5) (Kol): napůl zpívaná a napůl recitovaná romance; (6) (Dom): venkovská píseň; (7) (Mex): velká, prostorná místnost; (AM).

galerudo, m. (1) (Arg): pán v buřince; (JD).

galfaro, m. (1) (Ven): nezbeda, klouček; (AM).

galga, f. • (2) (Kol): souběžné pokácení více stromů, kdy je poražen pouze první z nich; (AM).

galgón, -na, adj. (1) (Ekv): nenasytný, mlsný; (AM). • (2) (Ekv): hltavý; (JD).

galgüear, intr. (1) (StřAm, Arg, Urug): přát si něco, mít na něco chuť, mlsat; (AM). • (2) (StřAm, Arg, Urug): chodit sem a tam a nevědět co sníst; (MM).

galifa, m. (1) (Kub): Španělák; (JD).

galifardo, m. (1) (Arg): pobuda, flákač; (2) (Kub): Španělák; (3) (Ven): krahujec; (JD).

galindro, m. (1) (Kol): výztuha čí podpěra, která prochází kánoí z jednoho konce na druhý; (AM).

galipote, m. • (2) (Dom): zvěromág; ► člověk, který dle lidové víry, má schopnost přeměňovat se ve zvíře čí rostlinu; (AM).

galiquieto, adj. (1) (Mex): syfilitický; (JD).

gallado, -da, adj. (1) (Kub): zlatavý s bílými skvrnami (o koni, potahu); (2) (Kub): člověk trpící nemocí *güito*; ► nemoc, kdy se na kůži objeví skvrny, nejčastěji způsobené slunečním zářením; (AM).

gallareta, f. (1) (Am): vodní slípka; (2) **salga pato o ~** (Arg, Urug): ať to dopadne tak nebo tak; (MM).

gallaruzá, f. (1) (Kub, Dom): hlučná čí pohoršující žena; (AM). • (2) (Am): drzá ženská; (JD).

gallazo, m. (1) (Ekv): velké zvíře, důležitá osoba; (JD).

gallego, -ga, m/f. • (9) (JižAm): pojmenování pro nevzdělané Španěly; (10) označení pro španělského sluhu, sloužícího; (MM). • (11) despekt. (Am): Španělák; (JD).

gallera, f. • (2) (Guat, Per): ohrádka nebo klec, kde se chovají kohoutí určení pro zápasy; (3) **no extrañar uno ~** (Portor): o člověku, který se všude cítí dobře, pohodlně; (AM). • (4) (Guat, Per): místo, kde probíhají kohoutí zápasy; (MM). • (5) (Kub): bordel; (JD).

gallería, f. • (2) (Kub): kohoutí zápasíště; (3) přen. egoismus, sobectví; (4) (Guat): kohoutí zápas; (AM).

gallero, m. • (3) (Am): chovatel bojových kohoutů; (4) (Am): člověk, který řídí kohouty během zápasu; (5) (Chil): zloděj na vlakovém nádraží; (MM).

galleta, f. • (16) (Arg, Bol, Urug, Ven): podlouhlá miska, která se používá k pití hořkého maté; (17) (Ven): žert, výsměch; (18) **visita de ~** (Kub): dlouhá, únavná návštěva; (AM). • (19) (Am): kulatý chléb z piškotového těsta; (20) chléb plochého tvaru; (21) rána, facka; (22) **darle (o colgarle) a una la ~** (Arg, Par, Urug): propustit někoho ze zaměstnání; ► když se žena rozejde s partnerem nebo když nepřijme dvoření nápadníka; (23) **hacerse uno una ~**: splést se; (MM). • (24) (Mex): odvaha; (25) (Ven): mišmaš; (25) **darle (o colgarle) a una la ~** (Am): někomu nařezat; (26) ~ **con gorgojo** (Kub): zamilovaný ženáč; (27) **tener ~/mucha ~** (Mex): o osobě: mít páru/hodně páry; (JD).

galletear, tr. (1) (Arg, Urug): propustit, vyhodit někoho z práce; (AM). • (2) (Arg, Chil, Par, Urug): vynadat někomu; (3) zbit, zmlátit někoho; (MM). • (4) (Mex): živit se suchary; (JD).

galletero, -ra, adj. **(1)** (Chil): lichotivý, pochlebovačný; (AM). • **(2)** (Chil): člověk mající sklony někomu domlouvát; **(3)** (Chil): člověk, který se pouští do rvaček; (MM). • **(4)** (Ven): zamotaný; **(5)** m. (Am): rváč; **(5)** (Chil): lichotník; (JD).

galletoso, -sa, adj. **(1)** (Ven): zamotaný; (JD).

galligato, m. **(1)** (Ven): o osobě: v něčem přední; **(2)** (Ven): chytrý, obratný; (AM).

gallina; f. • **(4)** **la ~ de arriba ensucia a la de abajo** (Arg, Guat, Mex, Per, Portor): upozorňuje, že podřízená pozice vždy přináší nevýhody a trápení; **(5)** ~ **que come huevo, aunque le quemen el pico** (Guat, Mex, Per): poukazuje, jak je těžké zbavit se nějakého zvyku; **(6)** **a ninguna ~ le pesan sus plumas** (Dom): říká, že nikomu nevdává jeho tloušťka; (AM). • **(7)** **estar como ~ clueca** (Kub): nevydržet na místě; **(8)** **estar como ~ que mira sal** (Am): zůstat úplně klidný; **(9)** **estar como ~ que no ve lombriz** (Mex): koukat po každé sukni; **(10)** **no me llevaré otra ~ el coyote** (Mex): však já už si dám pozor; **(11)** ~ **riza** (Kub): kudrnatina, nakudrnacená žena; **(12)** m. despekt. (Ekv): Peruánec; (JD).

gallinacera, f. **(1)** (Ekv, Per): hejno supů antilských; **(2)** (Am): posměšně: negři; (AM).

gallinaciento, -ta, adj. **(1)** (Per): o spodním prádle: zašpiněné, flekaté; (AM).

gallinacitos, m. pl. **(1)** (Per): špinavé fleky, především na trenýrkách; (AM).

gallinada, f. **(1)** (Mex): slepice; (JD).

gallinazo, m. • **(4)** (Kol): lidová hudba a nepárový tanec; **(5)** ~ **no canta en puna, y, si canta, es por fortuna** (Per): poukazuje na to, že domorodci v horách nežijí dobře; **(6)** **gastar pólvora en ~os** (Kol, Chil, Ekv, Per): spotřebovat prach naprázdno; (AM). • **(7)** pl. (Chil): zvěř, havěť; **(8)** (Ekv): negr; (JD).

gallineta, m., zool. • **(2)** (Ekv): kohout s peřím podobným slepičímu; **(3)** (Ekv) drobná bojová slepice; (AM). • **(4)** (Arg): *pavita de monte*; ► druh hrabavých ptáků z čeledi hákovitých (lat. *Cracidae*); (MM).

gallineto, -ta, adj. **(1)** (Kol): o osobách: statečný, o dřevě či nástrojích: pevné, odolné; (AM).

gallino, m. **(1)** (Pan): druh lidového tance³⁴; **(2)** adj. (Kol): u kohoutů: kropenaté či jiné zbarvení peří; (AM).

gallinuela, f. • **(2)** (Kub): rodové jméno různých druhů perliček a slípek; (MM). • (Kub): lyska; (JD).

gallito, m., i bot. • **(10)** (Dom): doušek rumu s olivou uvnitř; **(11)** bot. (Bol): květ voskové barvy stromu *ceibo*; kvetoucí strom z čeledi bobovitých (lat. *Fabaceae*); (AM). • **(12)** (Ekv): pišťala; **(13)** (Mex): bohatý minerál; (JD).

gallo, m. • **(38)** (Chil, Per): doprovodné vozidlo hasičského auta, které převáží potřebné nářadí, hlavně hadice; **(39)** (Mex): o oblečení: z druhé ruky, nošené; **(40)** (Pan): mašle, která visí zepředu a zezadu na oblečení zvaném *pollera*; ► typické panamské oblečení pro ženy, charakteristické propracovanými ozdobami; **(41)** (Kost): malé množství jídla; **(42)** ~ **de pico** (Mex, Per): bojový kohout, který útočí na hlavu; **(43)** ~ **de vara** (Mex): kohout, který útočí na krk; **(44)** ~ **-gallina** (Salv): nestálý, přelétavý člověk, hlavně co se týká politiky; **(45)** ~ **poncho** (Ven): bezocasý; **(46)** **jugada o pelea de ~** (Antil, Per): kohoutí zápas; **(47)** **calentar el ~** (Mex): (vy)cvičit ho pro zápasy; **(48)** **correr ~** (Kost, Ekv): ztratit něco; **(49)** **cuento del ~ pelón** (Kub, Per, Portor): zábava pro děti, která spočívá v opakování věty s různými obměnami, dokud to dítě nepřestane bavit; **(50)** **haber comido ~** (Mex): chovat se agresivně, vyhledávat spory; **(51)** **haber ~ tapado** (Kol, Per, Dom, Portor): v tom je zakopaný pes, něco v tom vězí; **(52)** **jugar uno su ~ tapado**¹ (Per, Portor): vyjadřuje možnost mít nad někým převahu; **(53)** **levantar el ~**¹ (Mex, Portor, Dom): zvednout ho a tím ukončit souboj; **(54)** **levantar el ~**² (Mex): odejít ze schůzky, odloučit se od nějakého podniku; **(55)** **no irle a uno nada en el ~** (Mex): nezajímat se o věc; **(56)** **¡ya nos comeremos el ~!** (Mex): výraz pro nebezpečí, výhrůžka; (AM). **(57)** **jugar uno su ~ tapado**² (Per, Portor): mít eso v rukávu; **(58)** **peso ~** (Am): výraz používaný v boxu: boxer, který neváží více než 118 liber; (MM). • **(59)** m. (Arg, Par, Portor, Urug): hlen, plivanec; (MM). • **(60)** m. (Am): statečný chlapík; **(61)** m. (Am): flegma, flegmaticnost; **(62)** **ha comido ~** (Ekv): stydí se, že u to vyfoukli před nosem; **(63)** **dar ~** (Mex): zazpívat dostaveníčko; **(64)** **se la ha dormido el ~** (Mex): zaspal pravou chvíli; **(65)** **estar entre ~ os y media noche** (Ven): být pod párou, podnapilý; **(66)** ~ **guindado**

³⁴ Obrázková příloha, obr. 9

(Ven): nováček; **(67) jugar su ~ tapado**³ (Mex): kupovat zajíce v pytli; **(68) a otro ~ con este maíz** (Kub): povídali, že mu hráli; **(69) pararse de ~** (Mex): čepýřit se, cukat se; **(70) pelar ~** (Mex): oddělat, zabít; **(71) ~ de pelea** (Per): taškář; **(72) ser muy ~** (Am): být velice statečný; **(73)** (Chil): být šikovný; (JD).

gallón, -na, adj. **(1)** (Mex): vychloubavý, machrující; (AM). • **(2)** m. (Mex): předák; př.: *un gallón de la policía local*; (JD).

gallote, m. přen. **(1)** (Pan): městská policie; (AM). • **(2)** m. (Pan): sup; (JD).

gallotera, f. **(1)** (Pan): handrkování, tahanice; ► rychlé zmocnění se věci, kterou se snaží vzít několik lidí zároveň; (AM).

galludo, m., zool. **(1)** (Kub): ostroun obecný; ► paryba z čeledi ostrounovití (lat. *Squalidae*), jedná se o druh žraloka; (MM).

galluza, f. **(1)** /Pan): ofina; (AM).

galonear, **(1)** (Mex): měřit na galony; (JD).

galopa; **(1) a la ~** (StřAm): tryskem; (AM).

galopador, m. **(1)** (Arg): jezdecký; ► jezdec z povolání, zaměstnanec podniku s chovem koní; (JD).

galope, **(1) al ~** (StřAm): tryskem; (AM).

galpón; m. • **(10) ~ de coches** (Arg): garáž; **(11) ~ de esquilar** (Arg): přístřešek na stříhání ovcí; **(12) ~ de locomotoras** (Arg): výtopna; (JD).

galúa, f. **(1)** (Kub): facka; (AM).

galucha, f. • **(3)** (Kub): rozběhnutí se; (AM).

gama; f. **(1) sentársele a uno la ~** (Arg): odradit, zastrašit; (AM).

gamarilla, f. **(1)** (Ekv): jezdecký obnosek; ► část koňského postroje, která se pomocí řemínků přiděluje na nozdry koně; (AM).

gamarras; f., i pl. **(1) darse en las ~** (Mex): být jeden jako druhý; (AM).

gamarrón, m. **(1)** (StřAm): koňská ohlávka; (AM).

gamba, f. • **(4)** (Dom): tvar nohou u člověka, který má nohy do x; **(5)** pl. (Mex): hadry, cáry; (AM). • **(6)** (Kub): stovka; **(7) a ~** (Chil): pěšourem; **(8) meter la ~** (Chil): udělat chybu, zmýlit se; (JD).

gambadura, f. **(1)** (Mex): křivonohost; (JD).

gambao, m. **(1)** (Portor): zastaralý druh lidového tance; (AM).

gambarse, zvrát. **(1)** (Antil): zkřivit si nohy; (AM).

gambatear, **(1)** (Chil): odkopnout; (JD).

gambeta, adj. • **(4)** (Dom): křivonohý; (AM). • **(4) hacer una ~ a alguien** (Am): ucuknout komu; (JD).

gambeteada, f. **(1)** (Am): ucuknutí, cukání, vatáčení; (JD).

gambeteador, **(1)** (Mex): o koni: vyhazující; (JD).

gambetear(se), tr/intr., i zvrát. • **(2)** tr. (Bol): odcizit, ukrást; **(3)** intr. (Mex): o sukni či šatech: vlát ve větru; **(4)** tr. (Kol): kličkovat; (AM). • **(5)** zvrát. (Am): vytáčet se, vymlouvat se, cukat se; (JD).

gambia, f. **(1)** (Kol): hák na přitahování dřeva ve vodě, používá se také jako synonymum slova *bichero*; ► lodní hák, bidlo; (AM).

gambiar, tr. **(1)** (Kol): používat hák na tahání dřeva z vody; (AM).

gambrona, f. **(1)** (Urug): obyčejná hrubá látka na šaty dělníků; (AM).

gambusina, f. **(1)** (Kost): toulky, zábava, flámování; **(2)** citosl. (Kub, Dom): používá se pro vyjádření toho, že se jedná o vtip; (AM).

gambusino; m. • **(3) pescar ~os** (Kub): zabývat se něčím zbytečným, neužitečným; (AM). • **(4)** (Kub): jiný název pro rybu *gujacón*; ► živoročky jsou různé druhy malých ryb, živorodých nebo vejcorodých, které se živí larvami; (MM).

gamela, f. **(1)** (Chil): koryto, velké necky, velká nádoba nebo kád'; (MM).

gamonal, m. • **(4)** (Gat, Salv): štědrý, rozhazovačný; (AM). • **(5)** m. (StřAm, Kol, Ekv, Per): bohatý a vlivný člověk; (MM).

gamuza, f. **(1)** (Kol): náhražka kakaá, kukuřičná mouka a hovězí játra; (AM).

gana; • **(6) es ~** (Mex, Per, Portor): je to zbytečné, není třeba o to usilovat; **(7) hasta las ~as** (Mex): až do konce, do posledního; **(8) morirse uno de ~as** (Chil, Mex, Per, Portor): udělat

cokoliv pro; (AM). • **(9) de buena** ~ (Ekv): jen tak, pro nic za nic, z legrace; **(10) de** ~ (Ekv): jen tak, z legrace; **(11) es** ~ (Am): je nemožné, zbytečné; (JD).

ganada, f. **(1)** (Arg): risk; (JD).

ganadear, intr. **(1)** (Guat): obchodovat s dobyt看em; (AM).

ganado, m. • **(4)** (Arg, Kol, Ekv, Guat, Pan, Per, Portor, Dom, Ven): výhradně hovězí dobytek; (AM). • **(5) ~ de engorde** (Mex): krmný dobytek; **(6) ~ de repasto** (Mex): dobytek na žír; (JD).

ganar(se); **(en)** tr., i zvrat. **(2) ganar para tal parte** (Gat, Kol, Ven): odejít určitým směrem; př.: *el caballo ganó para el río*; (AM). • **(3)** (Mex): šlohnout; **(4) ~ la altura** (Mex): být namazaný; **(5) ir a la de** ~ (Am): mít kliku; **(6) me ~na 100 pesos** (Mex): vynáší mi/stojí mě 100 pesos; **(7) ~se a la cama** (Am): jít na kutě, zalézt do postele; **(8) ¿dónde se ha ~ado?** (Arg): kde zůstal?; **(9) ~se la lotería** (Kub): dostat se do pěkné bryndy; (JD).

gandaya, f. **(1)** (Mex): bašta, žrádlo; (JD).

gandición, f. **(1)** (Kol, Kub): žravost, hltavost; (AM).

gandinga, f. • **(2)** (Kub): lhostejnost, apatie; **(3) tener uno poca** ~ (Kub): nestydět se; (AM). • **(4)** (Am): plíčky, střeva; **(5)** (Kub): lemplovství; **(6) buscar la** ~ (Mex): shánět živobytí; **(7) hay que tener** ~ (Kub): člověk se nesmí dát; **(8) tener mucha** ~ (Kub): být strašný klid'as; (JD).

gandío, -ía, adj. **(1)** (Kub, Dom): jediná aktuální forma v běžné mluvě slova *gandido*; ► nenasytný, hltavý; (AM). • **(2) m.** (Am): žrout; (JD).

gandola, f. • **(2)** (Ven): dopravní trajler; (JD).

gandul, m., i zast. • **(3)** (Am): obecné jméno pro indiána; ► jméno, kterým Španělé během dobývání Ameriky nazývali bojující indiány z celé Ameriky; (MM).

gandumbas, f., i pl. **(1)** (Ven): varlata; (AM).

gane, m. **(1)** (Kub): výhra; (JD).

ganga, f. • **(5)** (Mex): posměch, výsměch; (Am). • **(6)** (Chil): huhňání; **(7) es una (verdadera)** ~ (Kub): to je lehouchké!; (JD).

gangarrías, f. pl. • **(3)** (Kub): dlouhé měděné náušnice; (JD).

gangolina, f. **(1)** (Arg): virvál, cimbus; (JD).

gangorra, f. **(1)** (Dom): provázek, motouz; (AM).

gangoseada, f. **(1)** (Am): huhňání, huhňavost; (JD).

gangosear, intr. **(1)** (Arg, Kol): huhňat; (AM).

gangoseo, m. **(1)** (Arg, Kol): huhňání; (AM).

gancheada, f. **(1)** (Mex): chycení hákem, zahákování; (JD).

ganchear, (Mex): chytit hákem; (JD).

gancho, -ra, m/f. • **(2)** (Arg): člověk, který nabízí ochranu nebo pomoc; **(3)** (Chil): ten kdo se zabývá ojedinelými pracemi; **(4)** (Ekv): jízdní kůň pro ženy; (AM). • **(5)** (Chil): melouchař; ► řemeslník, který dělá práci načerno; (JD).

ganchete; **(1) al** ~ (Ven): o pozorování: pokradmu, po očku, **(2) de** ~ (Kol, Gaut, Per, Portor, Dom): ruku v ruce; (AM). • **(3) al** ~ (Am): s rukama v bok; **(4) andar de medio** ~ (Mex): těžko/namáhavě jít; **(5) ir de** ~ (Am): jít zavěšený, vést se pod paží; **(6) a medio** ~ (Ven): podnapilý; (JD).

gancho, m. • **(14)** (StřAm, Kol, Kub, Chil, Mex, Pan, Per, Dom): sponka do vlasů; **(15)** (Arg, Guat): pomoc, ochrana; **(16)** (Dom): člověk zběhlý v podvodech při kohoutích zápasech; **(17) de** ~ (Dom): za ruku, za paží; **(18) hacer** ~ (Arg, Guat): s něčím pomoci; **(19) montura o silla de** ~ (Per): dámské jízdní sedlo; (AM). • **(20)** (Kub): vojenská frčka, lampasák, pohlavár; **(21)** (Mex): vnadidlo; **(22) ir de** ~ (Am): vést se pod paží; **(23) ¡oiga ~!** (Chil): haló, člověče!; (JD).

ganchoso, -sa, adj. **(1)** (Ekv): přitažlivost, půvab; (AM).

ganso; m. • **(3) levantar el** ~ (Chil): vystrnadit někoho, přebrat někomu náklonnost ženy; (AM). • **(4) m.** (Arg, Par, Urug): indiskrétní člověk; **(5)** (Arg, Par, Urug): dotěrný, otravný; (MM). • **(6) m.** (Kub): flákač; (JD).

ganzuador, m. **(1)** (Mex): lupič, zloděj; (JD).

ganzuero, m. **(1)** (Mex): lupič, zloděj; (JD).

gao, m., i hovor. **(1)** (Kub): barák, chajda, bejvák; (JD).

gapalear, intr. **(1)** (Kub): cukat, třepat nohama a rukama; **(2)** (Kub): přemýšlet, lámat si hlavu nad nějakým problémem; (AM).

gapo, m. **(1)** (Ven): strom, kterému jsou připisovány léčivé schopnosti, s latinským názvem *campsiandra angustifolia*³⁵; (MM).

garabato, m. • **(3)** (Chil): hrubý, sprostý, neomalený výraz; (AM). • **(4)** (Antil): dlouhá tyč zakončený vidlicí; **(5) baile de ~** (Portor): typický portorický tanec; (MM). • **(6)** (Am): hubeňour, tyčka; **(7)** pl. (Am): čmáranice, drápanice, mazanice, škrábanice; **(8) echar un ~** (Chil): sprostě nadávat; (JD).

garabina, f. **(1)** (Bol): drobnost, tretka; **(2)** (Kub): motýlí kukla; • **(3)** (Bol): neužitečná věc; (MM).

garabito, m. • **(2)** (Bol): viz: *atorrante*; ► darmošlap, pobuda; (AM). • **(3)** (Arg): povaleč; darmošlap; (JD).

garabo, m. **(1)** (Arg): chlápek, chlap; (JD).

garaje, • **(2)** fest. (Ven): nevěstinec, bordel; (AM).

garambetas, f. pl. **(1)** (Portor): tretky, nevkusné dekorace; **(2)** (Portor): směšná gesta, grimasy; (AM).

garantir, **(1)** (Am): zaručit; (JD).

garañón, m. **(1)** (Am): kurevník; **(2)** (Mex): uličník; (JD).

garapiña, f. • **(2)** (Mex): kapesní či drobná krádež, (MM).

garapiñar, **(1)** (Mex): vyfouknout, ukrást; (JD).

garata, f. **(1)** (Portor, Dom): rvačka, bitka; (AM).

garatear, intr. **(1)** (Portor, Dom): vyvolat rvačku, bitku; (AM).

garatero, -ra, adj. **(1)** (Portor): bojovný, vychloubavý; (AM).

garatusa, adj. **(1)** (Mex): koketa, lichotnice; (MM).

garavatá, m., bot. **(1)** (Bol): název pro rostlinu *caraguatá*; ► rostlina z čeledi bromeliovitě (lat. *Bromeliaceae*); (MM)

garbancero, -ra, m/f. despekt. **(1)** (Mex): služebnictvo; (AM).

garbancillo, m. **(1)** (Mex): název pro keř *Brongniartia parryi*, *Hensl*³⁶; ► keř rodu *brongniartia*, který roste na mexické náhorní plošině; (MM).

garbanzo, m. pl. **(1)** (Mex): služebnictvo; **(2) este ~ faltaba en la olla** (Mex): teď už jsme komplet; **(3) meter a uno el ~ en el cuerpo** (Am): nasadit brouka do hlavy komu; (JD).

garbear, intr. **(1)** (Bol): mrholit, mžít, poprchávat; (AM).

garbudo, **(1)** (Mex): hezounký; (JD).

garcear, intr. **(1)** (Kol): lenořit, flákat se³⁷; (AM).

garcilote, m., zool. (← garza); **(1)** (Kub): pták velkých rozměrů volavkovitého typu, patří sem volavka velká (lat. *Ardea herodias*) z čeledi volavkovití (lat. *Ardeidae*) a *Audubonia occidentalis*³⁸; (MM).

garden party, m. (← angl.) **(1)** (Am): piknik, svačina pod širým nebem;

garetas, m. pl. **(1)** (Kol): křivonohý člověk, s nohama do x; (AM).

garete; m. **(1) todo anda al ~** (Kub): všechno je v čudu; **(2) estar al ~** (Chil): být na dlažbě; **(3) ir/irse al ~** (Am): zabloudit; (JD).

garetear, intr. **(1)** (Ven): plavit se po řece a nechat se unášet proudem; (AM).

garfil, m. **(1)** (Mex): policista, četník; (AM).

gargantear, **(1)** (Kub): ječet; (JD).

gargantón, m. **(1)** (Mex): ohlávka, oprat'; **(2)** masivní náhrdelník, který nosí ženy; **(3)** (Kol): aktinomykóza; ► nemoc dobytka, která je způsobena houbou *actinomyces bovis*, charakteristickým příznakem je opuchnutí krku a čelisti u zvířete; (AM).

gárgaras, f. pl. **(1)** (Kol, Kub, Chil, Mex, Per, Portor): kloktadlo; **(2) mandar a uno a hacer ~** (Kol, Mex): poslat někoho do háje; (AM).

gargareo, m. **(1)** (Am): kloktání; (JD).

³⁵ viz. komentář, str.: 40

³⁶ viz. komentář, str.: 40

³⁷ viz. komentář, str.: 40

³⁸ viz. komentář, str.: 40

gárgaro, adj. • (2) (Kol): žízňivý; (AM).

garifo, -fa, adj. • (2) (Kost, Ekv, Per): hladový; (3) (Per): žebrák; (4) (Kol): pyšný, nafoukaný; (AM). • (5) (Arg): čiperný; (6) (Bol): žoviální; (7) **estar** ~ (Per): nemít ani floka; (JD).

garipaucho, m. (1) (Chil): mizerná firma, bezvýznamný obchod³⁹; (AM).

garitea, f. (1) (Bol, Ekv): plavidlo s plochým trupem, o velikosti šalupy; (AM).

garitero, m. (1) (Mex): akcízák⁴⁰; ► výběrčí daně; (JD).

garitón, m. (1) (Mex): městská brána, akcíz⁴¹; ► ohraničená oblast, kde se vybírala daň z dovážené potravy; (JD).

garlancha, f. (1) (Kol): rýč, druh lopaty; (AM).

garlear; (1) **estar ~ando** (Hond): být velmi chudý; (AM). • (2) (Arg): mít na něco chuť; (JD).

garnacha; • (5) **ni de ~** (Ven): žádným způsobem; (AM). • (6) f. (Am): násilí; (JD).

garnatada, f. (1) (Kol, Portor, Dom): facka, rána; (AM). • (2) m. (Kub): záhlavec; (JD).

garnica, f. (1) (Bol): druh zelené papriky, která je velmi pálivá; (2) (Bol): paprika; (MM).

garniel, m. (1) (Ekv, Mex): kožený vak, kabela; (JD).

garosina, f. (1) (Kol): žravost, hltavost; (AM).

garoso, m. (1) (Kol): hltoun; (JD).

garra, f. • (11) (Kol): kožený vak, pytel; (12) (Mex): fyzická síla (člověka); (13) pl. (Mex): kus, část; (14) **como una ~** (Arg, Kol): velmi hubený, vyzáblý; (15) **no hay cuero sin ~s** (Mex): poukazuje na to, že nic není bez vady; (16) **salir hecho ~s** (Mex): o někom: být zpucovaný, pokáraný; (AM). • (17) pl. (Mex): síla, výhoda; (18) **hacer ~s** (Mex): roztlouct na cimprcamp; (19) **sacar ~s** (Mex): mít výhrady; (JD).

garrací, m. (1) (Ven): oděv, který používají obyvatelé nížin, skládá se z kalhot a košile, nebo jen z jedné z nich, nejzajímavější je košile, jenž sahá až ke kotníkům, se zapínáním u krku, kalhoty jsou naopak krátké, připevněné v půli stehem; (AM).

garrafa, f. • (2) (Am): bodec; (JD).

garrafón, m. přen. (1) (Kub): práce či zaměstnání, kde se málo pracuje a hodně vydělává; (AM).

garranchar, tr. (1) (Dom): poškrábat; (AM).

garranchazo, m. (1) (Mex): drápanec, rozdrbnutí šatu; (JD).

garrapata, f. (1) (Mex): prostitutka, žena ze spodní vrstvy společnosti; (AM).

garrapaticida, m. (1) (Am): prostředek na hubení klíšťat; (MM).

garrear, tr. (1) (Arg): stáhnout z kůže nohy u kusu dobytku; (2) (Arg): krást; (3) intr. (Arg): žít na účet někoho jiného; (4) **puro garreo** (Arg): používá se pro označení toho, co lze snadno zrealizovat; (AM). • (5) (Mex): roztrhat na kousky, handrkovat se; (JD).

garreo, m. (1) (Mex): handrkování; (2) roztrhání na kousky; (3) **puro** ~ (Arg): lehoučký, snadňoučký; (JD).

garrete, m. (1) (Arg, Kol, Gaut, Ven): podkolení; (AM).

garro, m. (1) (Salv): určitý druh houby, která napadá rostliny; (AM).

garrobilla, f., bot. (1) (Kol, Ven): sapan; ► rostlina z čeledi bobovitých (lat. *Fabaceae*); ■ Syn.: *dividivi*; (MM).

garrobillo, m. (1) (Kub, Portor): viz: *garrobilla*; (MM).

garrobo, m. • (2) **así se cogen los bobos, con manteca de ~** (StřAm): věta, která se používá k výsměchu pro toho, kdo se nechal napálit; (AM). • (2) (StřAm): odporný plaz s tlustou šupinatou pokožkou zvaný *lacerta horrida*⁴²; (MM).

garrocha, f. (1) (Chil): opeřená šipka; (2) (Mex): dlouhá tyč se železným hrotem, která složí honákům k pobízení dobytku; (MM). • (3) **mencar la ~** (Mex): kecat, drbat; (JD).

garrocho, m., bot. (1) (Antil, StřAm, Mex): strom se měkkým dřevem (lat. *Quararibea turbinata*); (MM).

garrón, m. • (4) (Arg): ostruha u některých zvířat; (AM).

³⁹ viz. komentář, str.: 40

⁴⁰ viz. komentář, str.: 40

⁴¹ viz. komentář, str.: 40

⁴² viz. komentář, str.: 41

garronear, tr. • (4) (Arg): nakopnout někoho; (5) přen. (Arg): tajně podvádět, tajně se někomu posmívat; (AM).

garroneo, m. (1) (Portor): rány patou; (AM).

garronero, adj. • (4) (Arg, Urug): pes, který štěká a útočí na kotníky; (DA, MM).

garrote, m. • (6) (Mex): brzda u auta; (7) **darse** ~ (Mex): udržet se, krotit se; (AM). • (8) (Kub): nekřesťanský úrok; (9) (Mex): padající kámen; (10) **dar ~ a un coche** (Mex): zabrzdit vůz; (JD).

garroteada, f. (1) (Per): nařezání, výprask; (JD).

garrotear, (1) (Am): natřít holí, klackem; (JD).

garrotera, f. (1) (Kol): výprask, rány holí; (AM). • (2) **llevarse una** ~ (Kol): dostat výprask; (JD).

garrotero, -ra, adj. • (3) (Kub, Chil): lakomý; (4) m. (Chil, Ekv, Per): hádavý, odhodlaný, člověk chlubicí se svojí odvahou; (5) m. (Ekv): zaměstnanec, kterého využívají některé vlády k tomu, aby s holí v ruce vystrašil či zmlátil nepřátele režimu; (6) m. (Mex): zaměstnanec, který obsluhuje brzdy u vlaku; (AM).

garrotillo, m. (1) (Arg): časté letní krupobití v horské oblasti; (AM). • (2) (Kol): tetan; (3) (Pan): bičík; (JD).

garrotiza, f. (1) (Am): nářez; (JD).

garrudo, adj. • (3) (Mex): statečný; (JD).

garrufio, m. (1) (Ven): dětská hračka podobná hračce zvané *bramadero*; ► destička přivázaná na kus provázku, která se roztočí ve vzduchu a vydává přitom určitý druh hukotu; (AM).

garúa, f. • (2) (Portor): rvačka, bítka; (3) povyk, pozdvižení; (4) **esta ~ no moja** (Arg): tohoto napomenutí není třeba dbát, (AM).

garuada, f. (1) (Per): mžení, mrholení; (JD).

garubar, intr. (1) (Urug): poprchávat, mrholit; (AM).

garufear, intr. (1) (LaPlat): flámovat, prohýřit noc; (AM).

garuga, f. (1) (Arg, Chil, Mex, Urug): poprchání, mrholení; (AM).

garugar, intr. (1) (Arg, Chil): poprchávat, mrholit; (AM).

garullo, m. (1) (Kol): rámus, randál; (JD).

garuma, f. (1) (Chil): čajka; (JD).

garza; (1) **saber donde se pone la** ~ (Kol): být velmi zkušený, v něčem zbláhlý; • (2) f. (Am): čahoun; (3) (Chil): pivní půllitr; (JD).

garzal, m. (1) (Kol): místo, kde hnízdí volavky; (AM).

garzón, m. • (2) (Am): číšník; (JD).

gas; • (3) **ponerse ~ por** (Guat): zbláznit se do někoho; (JD).

gasear, m. (1) (Kub): o vlaku: motorák; (JD).

gásfiter, m. (1) (Chil): instalatér plynu; (JD).

gasfitería, f. (1) (Per): dílna, v níž pracují instalatéři; (AM).

gasifista, m. (1) (Chil): lampář; (JD).

gasino, m. (1) (Am): plynárenský zaměstnanec, instalatér; (JD).

gasolina, f. (1) (Am): motorka (člun); (2) (Chil): petrolej, nafta; (3) (Per): prachy, mergele; (JD).

gasolinería, f. (1) (Mex): benzínová pumpa; (JD).

gasómetro, m. (1) (Kub): plynoměr; (JD).

gaspalear, intr. (1) (Portor): viz: *gapalear*; (AM).

gasparito, m., bot. (Mex): květ rostliny zarděnice⁴³ (lat. *Erythrina*); (AM).

gásquet, m. (← angl. *gasket*) (Am): těsnění; (MM).

gasta, f. spíš zdrob. *gastita* (1) (Mex): velmi opotřebovaný kousek mýdla, nebo velmi tenký plátek sýru, nebo vyhloubená a laminovaná před' či zád' lodi, nebo úlomek; (AM). • (2) (Ven): utrácení; (JD).

gastadero, m. (1) (Am): utrácení peněz; (JD).

gata, f. • (6) (Chil, Per): hřídel, klika; (7) **andar a ~s** (Mex): získávat lásku služek a služebných; (8) **cógame esta ~ por el rabo** (Portor, Ven): výraz, který vyjadřuje nepřehlednost daného problému; (9) **echar la** ~ (StřAm): o zloději: ukrást; (10) **salirle a uno**

⁴³ <http://www.biolib.cz/cz/taxon/id108434/>

la gata capada (Chil): klamat sám sebe, zmýlit se; **(11) soltar la** ~ (Kol): odcizit, ukrást; (AM). • **(12) el hijo de la ~ ratones mata** (Kol): kočka rodí, myši loví; **(13) soltar la** ~ (Kol): šlohnout; (JD).

gatatumba, f. **(1)** (Kol): šití; (AM).

gatazo; • **(3) dar** ~ (Mex): uhodit nebo způsobit překvapení; (AM). • **(4) echar** ~ (Mex): někomu něco vyfouknout; (JD).

gateado, -da, adj. • **(2)** (Arg, Chil, Mex, Par, Urug): o koni nebo klisně: mající světlou hřívu a načernalý pruh na hřbetě; (MM). • **(3) m.** (Arg): grošák (o koni); (JD).

gatear, tr. **(1)** (Arg, Bol, Ekv, Guat, Mex): mít milostné pletky; **(2)** (Mex): získávat lásku služek a služebných; **(3) comenzar a ~ por el cogollo** (Dom): začínat práci tím nejtěžším; **(4) en lugar de andar, gatea** (Mex): o člověku: místo aby ve vykonávané činnosti postoupil vpřed, tak se vrací; (AM).

gateo, m. **(1)** (Am): pletky s děvčaty, se služkami; (JD).

gatería, f. **(1)** (Mex): služky; (JD).

gatita, f. • **(2)** (Chil): fešandička; (JD).

gato, f. • **(19)** (Mex): spropitné; **(20)** (StřAm, Kol, Dom): sval; **(21)** (Ven): syfilis; **(22) ver ~ ensillados** (Kol): vidět hvězdičky, zajiskřit se před očima; **(23) verse uno en la de amansa** ~¹ (Dom): nacházet se v nebezpečné situaci; (AM). • **(24)** (Mex): spoušť, kohoutek; (MM). • **(25) ~ de las pampas** (Am): divoká kočka; **(26)** (Kub): o zloději: straka; **(27)** (Chil): láhev na horkou vodu; **(28)** (Chil): pačesy; **(29) ~ barcino** (Dom): chmaták; **(30) defenderse como ~ de boca / de panza** (Am): ze všech sil / zoufale se bránit; **(31) mientras los ~os duermen, los pericotes se pasean** (Am): když kocour není doma, myši mají pré; **(32) estar para el ~** (Chil): nestát za nic, nebýt ve své kůži; **(33) hay ~ encerrado / escondido, hay ~ en jaba** (Kub) **en mochilla** (Kol) **enmochillado** (Kol): tady je zakopaný pes, v tom něco vězí, je v tom háček / čertovo kopýtko; **(34) hacerse el ~ bravo** (Mex): tvářit se rozzuřeně; **(35) ~ lince** (Mex): kočka divoká; **(36) ~ de mar** (Am): nutrie; **(37) ~ pantero** (Am): ocelot; **(38) ~ y ratón** (Kub): hra na schovávanou; **(39) es peor que un ~** (Kub): nic před ním není jisté, je to zloděj; **(40) ~ tigre** (Mex): ocelot; **(41) verse uno en la de amansa ~os**² (Arg): hádat se, prát se; (JD).

gaucha, f. **(1)** (Arg): mužatka; **(2)** (Arg): zlá, špatně se chovající žena; (AM).

gauchada, f. **(1)** (LaPlat): gaučovství, a především odvážný, lstivý a zručně provedený čin; **(2)** (LaPlat): statečný, šlechetný a nezištný čin; **(3)** (LaPlat): příběh, vtip; **(4)** (LaPlat): improvizované veršování; (AM). • **(5) hacer la ~ a** (Arg): píchnout komu, pomoci; (JD).

gaucheaje, m. • **(2)** (LaPlat): spodina, chátra; (AM).

gauchar, intr. • **(2)** (LaPlat): toulat se; **(3)** mít více či méně riskantní milostné pletky; (AM).

gauchería, f. **(1)** (Arg): gaučovský vzhled; **(2)** gaučovské chování; (JD).

gauchero, m. **(1)** (Per): gaucho; (JD).

gauchesco, -ca, adj. **(1)** (LaPlat): vztahující se ke gaučovi; (AM).

gauchismo, m. **(1)** (Arg): gaučovský výraz; **(2)** (Arg): záliba v gaučovských zvycích; (JD).

gauchita, f. **(1)** (Arg): používá se pro označení pěkné nebo upravené ženy; **(2)** (Arg): gaučovská píseň doprovázená na kytaru; (AM).

gaucho, -cha, adj. • **(7)** (StřAm): obývajícím pampy; **(8)** (StřAm): patřící nebo se vztahující ke gaučovi; **(9)** (StřAm): hezký, nádherný; **(10) m.** (Arg, Chil, Urug): dobrý jezdec; **(11) m.** (Ekv): slaměný klobouk s širokou krempou; (AM). • **(12) m.** (Am): člověk žijící na venkově, zkušený jezdec, který se věnuje převážně práci s dobyt看em pod širým nebem; (MM). • **(13)** (Arg): neohrabaný, hrubý, o psu: bez pána, volně pobíhající; **(14) m.**, i zool. (Chil): pták tyran⁴⁴; ► tyran královský je až 23 cm velký hmyzožravý stěhovavý americký pták; (JD).

gauchofilia, f. **(1)** (Arg): záliba v gaučovství; (JD).

gauchófilo, adj. **(1)** (Arg): mající zálibu v gaučovství; **(2) m.** (Arg): gaučořil; (JD).

gauderio, m. **(1)** (Urug): starší název pro *gaucho*; (AM). • **(2)** (Arg): lenoch, flákač; (JD).

gaveta; • **(2) ~ para cubitos de hielo** (Mex): miska na kostky ledu; (JD).

gavetilla, f. **(1)** (Bol): mohutný strom⁴⁵ s dutým kmenem, ve kterém se mohou schovat lidé i zvířata; (MM).

⁴⁴ viz. komentář, str.: 41

⁴⁵ viz. komentář, str.: 41

gaviar, intr. (1) (Kub): o kukuřici: kvést, vytvořit klasy; (MM).

gavilán, m. • (9) (Arg): střelka; ► část koňského kopyta; (10) (Ven): lidová hudba v tříčtvrtečním taktu s živými pohyby; (AM). • (11) (Mex): chránič ruky u dýky; (12) (Ven): káně; (JD).

gavilla, f. • (2) (Kub): čtvrtina svazku obilí, snopu; (AM).

gavillar, tr. (1) (Kol, Dom): útočit hromadně, v partě; (AM). • (2) (Am): přepadnout, oloupit, okrást; (JD).

gavillero, m. • (3) (Kol, Ekv, Dom, Ven): výtržník, provokatér; (4) (Dom): povstalec, vzbouřenec; (AM).

gaviota, f. • (3) (Chil): děvka; (JD).

gaviotín, m., zool. (1) (Arg): rybák jihoamerický⁴⁶; ► pták z čeledi rackovití (lat. *Laridae*), s blánami mezi prsty, vyskytující se v antarktických oblastech (lat. *Sterna hirundinacea*); (MM).

gayado, -da, adj. (1) (Kub): zlatavý s bílými skvrnami (o koních); (AM).

gaymas, m. pl. (1) (Mex): indiáni, kteří žili ve statě Sonora na západ od Sierry Madre Occidental; (MM).

gayola, f. (1) (Mex): bidýlko; ► poslední galerie v divadle; (JD).

gayumba, f. (1) (Dom): hudební nástroj; ► pravděpodobně afrického původu, který se skládá z ohebné, asi dvoumetrové tyčky, na niž je přidělaný drát či struna, hraje se na ni pomocí dvou paliček, její zvuk je slyšitelný i z velké dálky; (AM).

gazapo, m. (1) (Portor): léčka, úskok, podvod; (AM). • (2) (Kol): špatně udělaná věc, hloupost; (MM). • (3) (Am): chyba, přeřeknutí; (JD).

gaznatear, tr. (1) (Kol): nafackovat, rozdávat rány; (AM).

gaznatón, -na, adj. • (2) (Mex): uječený, ukřičený; (AM).

gazpacho, m. (1) (Hond): výkaly, zbytky jídla; (2) (Portor): vláknitá slupka, která zůstane z kokosu po oloupání; (AM).

gazuzo, f. (1) (Hond): člověk, který se nenechá jen tak napálit; (2) (Salv): člověk, který má v oblíbené uchvátit to, co je cizí; (3) (Kost): křik, povyk, jásot; (4) (StřAm): hra zvaná *manchita*; (5) (Guat): chudina, spodina; (AM).

gazuzo, -za, adj. (1) (Chil): hladový; (AM).

ge, f. (1) (StřAm): lingvistická rodina, která zahrnuje mnoho jazyků a dialektů, jimiž mluví kmene z brazilských náhorních plošin Matto grosso a Goyaz a do níž podle všeho patří jazyk kmene *caingang*⁴⁷; (MM).

gendarme, m. (1) (Mex): strážník; (JD).

generador; (1) **planta ~ra de energía** (Am): energetický závod; (JD).

general; m. (3) ~ **de la banqueta** (Mex): generál pouze jménem, který nebojuje; (4) ~ **del queso** (Ven): viz: ~ *de la banqueta*; (5) ~ **o gusano** (Dom): buď a nebo; ► populární dilema, které odpovídá *César o nada*⁴⁸; (AM).

geniado, m. (1) (Am): hrubost, bezohlednost; (JD).

genioso, -sa, adj. (1) (Kol, Dom, Mex): nevrlý, mrzutý; (AM).

genipapo; (1) viz: *genipa*; (MM).

genízaro, m. (1) (Mex): policajt; (JD).

gentado; (1) **bien o mal** ~ (Kol): dobře nebo zle zamýšlený; (AM).

gental, m. (1) (Kost): lidi, moc lidí; (JD).

gente; • (6) **saber más que ~ de pueblo** (Portor): být velmi chytrý⁴⁹; (AM). • (7) ~ **de chape** (Chil): řádní lidé; (8) **hacer ~ a alguien** (Mex): dostat / vytáhnout koho nahoru, udělat něco z někoho; (9) **hacerse** ~ (Am): stát se někým (ve společnosti); (10) ~ **de la placa** (Kub): měšťáci; (11) ~ **de tomuza** (Ven): barevní; (12) ~ **vainada** (Kub): lidé z kolonky; (13) ~ **vivebién** (Kub): panstvo; (JD).

genterío, m. (1) (Kost): lidi, moc / plno lidí; (JD).

gentiambre, f. (1) (Kost): viz: *genetrío*; (JD).

⁴⁶ http://cs.wikipedia.org/wiki/Ryb%C3%A1k_jihoamerick%C3%BD

⁴⁷ http://es.wikipedia.org/wiki/Pueblo_kaingang

⁴⁸ http://es.wikiquote.org/wiki/C%C3%A9sar_Borgia

⁴⁹ viz. komentář, str.: 41

gentilares, m. pl. (1) (Per): hřbitov prastarých Peruánců; (AM).

gentleman, m. (← angl.) (1) (Am): elegantní člověk s vybranými způsoby; (MM).

geófago, m. (1) (Kub): spekulant s pozemky; (JD).

geografía, f. (1) (Mex): krajina; (JD).

gerenciar, (1) (Ekv): řídit obchod aj.; (JD).

gerundense, (1) (Kub): novogeronský, z Nueva Gerona; (JD).

gerundio, adj. (1) (Kub): štedrý, velkorysý; (AM).

gervaió, m. (1) (Kol): mazaný chlapík; (JD).

gestando, (1) (Kub): o ženě: v jiném stavu; (JD).

gestar, (1) (Kub): vyvolat, připravit; (JD).

gestoso, (1) (Mex): mrzoutský, zamračený; (JD).

getapú, m. (← guar.) (1) (Bol): klín na podložení něčeho; (AM).

gigante, m. (1) (Portor): druh banánu větší velikosti; (MM).

gigantón, m., bot. (1) (Kub): jirina zahradní, jirinka promněnlivá; ► květina z čeledi hvězdčovitě (lat. *Asterales*); (2) (Mex): slunečnice; (3) (Per): druh kaktusu⁵⁰; ► získává se z něho rostlinná šťáva, která slouží k bělení zdi (lat. *Trichocereus cuzcoensis*); (MM).

gil; • (3) ~ y flor [Š: *juntarse*] (Guat): setkání osob se stejným charakterem nebo stejnými zvyky a sklony; (AM). • (4) (Arg, Par, urug): upřímný, naivní; (MM).

gila, f. • (2) (Per): dorota; (JD).

gilidioso, (1) (Chil): otravný; (JD).

gilucho, (1) (Chil): blbý; (JD).

gillite, f. (1) (Am): obchodní název pro jistou značku žiletek, které se používá obecně pro všechny druhy žiletek, výslovnost se blíží *yilét*; (MM).

gimiente, (1) (Mex): fňukající; (JD).

gimiquear, (1) (Kub): fňukat, kňučet; (JD).

gimoquear, (1) (Kost): fňukat; (JD).

gin, m. (← angl.) (1) (Am): jistý druh ginu, likér získávaný z bobulí jalovce; (MM).

gin-fiz, m. (← angl.) (1) (Am): osvěžující nápoj připravený z ginu a vody nebo jiné minerálky; (MM).

gira; (1) **hacer una ~ de propaganda** (Mex): podniknout propagační předvolební turné; (JD).

girafa, f., bot. (1) (Kub): orchidej⁵¹, druh parazitické rostliny⁵² (lat. *Brassia caudata*); ► rostlina z čeledi vstavačovitě (lat. *Orchidacea*); (MM).

giranta, f. (1) (Arg): děvka, šlapka, vyslovuje se *yiranta*; (AM).

gírar, (1) (Arg): provozovat prostituci; (2) (Kub): rozeslat; př.: *gírar invitaciones*; trdlovat, válet (tančit); (3) **estar ~ado** (Kub): chodit s kým, být zamilovaný; (JD).

girasol, m., bot. (1) (Am): slunečnice roční (lat. *Hlianthus annus*); ► jednoletá rostlina původem z Peru, s velkými žlutými květy a olejnatými jedlými semeny; (MM).

giribilla, f. (1) (Mex): půvab, roztomilost; (JD).

girl; (2) ~ **scout** (Am): skautka; (JD).

giro, -ra, adj. (1) (Mex): odvázný, rozhodný, statečný; (2) (Kub): poblázněný nebo vyčerpaný; (3) (Guat): opilý; (AM). • (4) m. (Mex): energický člověk; (5) **ahora anda ya muy** ~ (Mex): o nemocném: už je zase v pořádku; (JD).

girolí, adj. (1) (Kub): o kohoutovi: žluté a trochu nazelenalé barvy; (AM).

girupí, m. (1) (Bol): centrální vlákno na listech palem a na listech juky; (AM).

gis, m., i adj. (1) m. (Kol): křída na psaní na tabuli; (2) m. (Mex): v některých částech: *pulque*, v jiných označuje bílý, bezbarvý nebo slabě zbarvený likér; (3) adj. (Mex): opilý; (AM).

gisumí, m. (1) (Bol): podkladek nebo vajíčko, které se ponechává v kurníku, aby tam slepice snášela další; (AM).

gitano, m., zool. (1) (Kol): hoacin chocholaty⁵³⁵⁴; ► pták z čeledi hoacinovití (lat. *Opisthocomidae*); jedná se o obyvatele mangrovových porostů na mořském pobřeží a hustě zarostlých břehů řek a dalších vodních ploch; (MM).

⁵⁰ viz. komentář, str.: 42

⁵¹ viz. komentář, str.: 42

⁵² viz. komentář, str.: 42

givaje, m. **(1)** (Am): krámy; (JD).
glaxa, f. **(1)** (Kol): frajerka, chuligánka; (JD).
glaxo, m. **(1)** (Kol): frajer, chuligán; (JD).
glicina, f., bot. (← franc. *glycine*) **(1)** (Arg, Chil): wistárie čínská⁵⁵; ► popínavá rostlina s namodralými nebo fialovými květy v hroznových květenstvích (lat. *Wistaria sinensis*); (MM).
gliserillo, m. **(1)** (Ven): čelní sklo vozidla; (AM). • **(2)** (Ven): blatník; (JD).
globe-trotter, m. (← angl.) **(1)** (Am): světoběžník; (MM).
globero, m. **(1)** (Kub): prolhanec, zabeďněnec; (JD).
globo; m. • **(3)** ~ **redondo** (Kol): zakulacené území, skupina venkovských statků patřící jednomu majiteli; (AM). • **(4)** (Kol): mýdlová bublina; **(5)** (Kub): kachna, lež; **(6) echar ~os** (Kol): být trochu cvok; **(7) inflar ~os** (Kub): vymýšlet si, lhát; (JD).
gloriado, m. • **(2)** (Per): odvar z čaje či z jiné rostliny s koňakem nebo bílým rumem; (AM).
gloriar, tr. **(1)** (Kub, Per): nalévat likér do kafe, osvěžujících nápojů, atd.; (AM).
glosa, f. **(1)** (Kol): napomenutí, výtká; (AM).
glosar, tr. **(1)** (Kol): domlouvát, pokárat; (AM).

---

⁵³ viz. komentář, str.:

⁵⁴ Obrázková příloha, obr. 10

⁵⁵ <http://www.biolib.cz/cz/formsearch/?action=execute&searcharea=1&string=Wisteria+sinensis>

5. Komentář k překladu

Slova jsem přepisovala a vypracovávala v abecedním seznamu a neznámá slova jsem si nejprve dohledávala v samotném slovníku od J. Dubského, pak ve slovníku RAE a posléze v jiných výkladových slovnících, a to převážně ve výkladovém slovníku Salamanca *Gran diccionario de uso del español actual*. Nadále jsem pak problematická hesla konzultovala se svým vedoucím diplomové práce, i s rodilými mluvčími.

Jelikož jsem zpracovávala čtyři různé slovníky a každý autor ve svém slovníku považoval za důležité něco jiného, odlišují se díky tomu i problematická hesla. V některých případech bylo problematické určit, zda se jedná o sloveso tranzitivní nebo intransitivní. Někteří autoři neuváděli u některých slovíček lokaci, kde se daný výraz používá, či chyběla jiná gramatická informace apod. Pokud bylo možné, snažila jsem se tuto informaci dodatečně dohledat. Jisté potíže mi překvapivě činil slovník *Velký španělsko-český slovník* zpracovaný Josefem Dubským. Z tohoto slovníku jsem vybírala hesla, u kterých byla uvedena jako místo používání země Latinské Ameriky. Tyto výrazy již byly přeložené do češtiny, pouze jsem měla přepsat překlad daného hesla, pokud přinášel nějakou novou informaci. Některá z hesel nebyla zcela srozumitelná, a tak jsem k nim připojila alespoň nějaké objasnění. U některých hesel to však nebylo možné, protože se mi daný překlad nepodařilo ověřit u žádného jiného zdroje včetně internetu. Takové heslo jsem ponechala v původním stavu, jak bylo přeloženo panem Dubským a do komentáře pak toto heslo umístila jako problematické spolu s vysvětlením. U některých hesel mi připadalo, že došlo k překlepu, i v těchto případech jsem ponechala původní překlad s odkazem na komentář. Co se týká fauny a flory, pan Dubský ve většině případů nerozlišuje, zda se jedná o heslo z oblasti zoologie či botaniky, neuvádí latinský název ani nijak blíže nespecifikuje dané heslo. Tato hesla jsem pak dodatečně dohledávala a ověřovala přesnost překladu. V některých případech byl překlad hesel u p. Dubského poněkud kostrbatý až nejasný, jako např.: tentononc⁵⁶, mergle⁵⁷, fešandička⁵⁸, dorota⁵⁹ apod.

Jak už jsem naznačila dříve, největší potíže mi dělal překlad flory a fauny. V některých případech jsem měla potíže dohledat uvedený latinský název, v jiných zas bylo použito heslo používané v dané oblasti bez uvedení latinského názvu. Postup při

---

⁵⁶ Dubský I, str.: 699

⁵⁷ Dubský I, str.: 883

⁵⁸ Dubský I, str.: 885

⁵⁹ Dubský I, str.: 891

překladu hesel týkajících se flory byl následující. Nejdříve jsem vyhledala internetovou stránku www.fundaciondoctordepano.com, blíže pak *Nomenclatura Botánica de las Américas*, kde lze najít téměř všechny latinské i běžně používané názvy rostlin vyskytujících se v Latinské Americe. Hesla jsou řazena abecedně podle latinských názvů. Tímto způsobem jsem si ověřovala, zda latinský název odpovídá běžně používanému názvu v dané oblasti. Pokud ano, na stránkách www.rostliny.net, www.biolib.cz nebo <http://botanika.wendys.cz/cizi/> je možné zjistit a potvrdit existenci latinského názvu, případně pak tyto databáze nabízí existující české názvy tropických rostlin. V případě, že se jedná o název týkající se fauny, postup je totožný. V případě, že jsem latinský název neznala, pak byl postup o něco složitější. Opět jsem si vyhledala internetovou stránku www.fundaciondoctordepano.com, zadala hledané heslo a pak jsem hledala odkaz na *Nomenclatura Botánica de las Américas*. Zde jsem si dohledala latinský název, který jsem pak opětovně prověřovala na stránkách www.rostliny.net, www.biolib.cz nebo <http://botanika.wendys.cz/cizi/>, zda popis rostliny souhlasí. Formu překládaného hesla jsem zvolila následující: jako první jsem uvedla - pokud se mi jej povedlo dohledat - český název, poté o jaký druh flóry se jedná (strom, keř, rostlinu, atd.), a posléze jsem vyhledala čeleď, ze které pochází a uvedla její český název, v závorce jsem ponechala i latinský název dané čeledi; poté jsem přistoupila k překlada zbytku jednotlivých definic.

Na konec bych chtěla podotknout, že se mezi překládanými hesly mohou objevit překlady hesel ještě z patého slovníku *Diccionario de americanismos* od *Asociación de Academias de la lengua española*. Jedná se pouze o pár hesel a do diplomové práce byly vloženy po předchozí konzultaci s vedoucím mé diplomové práce.

Mezi problematická hesla patřily například následující výrazy:

deu – toto je název pro jistý druh rostliny, u které nebyl napsán latinský název, pouze stručný popis rostliny. Zvolila jsem již zmíněný postup. Na stránkách *Nomenclatura Botánica de las Américas* jsem si dohledala latinský název *Coriaria ruscifolia* a ten jsem pak opětovně hledala na BioLibu. Zatímco jsem nenalezla adekvátní překlad k druhovému jménu, pro rodové jsem zjistila název *kožarčka*. Poté jsem si ověřila, zda

popis této rostliny odpovídá popisu původnímu. V tomto případě jsem pouze uvedla překlad rodového jména spolu s čeledí, do které se rostlina řadí a stručný popis;
diablitos - k doslovnému překladu tohoto hesla jsem se nedobrala, neboť se jedná o jistou chilskou hru, která se u nás nehraje. Rozhodla jsem se pouze o překlad popisu této hry;

diosma – u této rostliny byl napsán latinský název *Diosma uniflora* a stručný popis rostliny. Na stránkách BioLibu a obecně na internetu jsem český překlad pro tuto rostlinu nenašla. V slovníku p. Dubského jsem pro výraz **diosma** našla překlad: *diosma*⁶⁰. Přestože není u výrazu uvedeno, že pochází z Latinské Ameriky, předpokládám, že se jedná o tu samou rostlinu, jen si nejsem jistá, zda se jedná o oficiální český název k tomuto keři. Proto uvádím překlad dle p. Dubského, latinský název čeledi společně se stručným popisem rostliny a odkazem na komentář;

diuca – v tomto případě jsem měla problémy dva. Za prvé s překladem fráze **hacer una diuca**, kdy autor slovníku MM uvádí vyvětlení: *robar trigo en espigas*. Stručný popis naznačuje, že se jedná o krádež obilí. Dané spojení se mi nepodařilo dohledat nikde na internetu, ale po konzultaci s rodilým mluvčím mi bylo objasněno, že se jedná o krádež obilí na poli, kdy dotyčný nekrade ve velkém, ale v malém pro osobní potřebu. Za druhé s překladem samotné hesla, kdy tohoto ptáka z Chile p. Dubský přeložil jako *chilská pěnkava*⁶¹, ale pod jejím latinským názvem jsem v češtině našla jiné jméno, a to *dijuka chilská*⁶², proto jsem uvedla oba překlady s odkazem na komentář;

doble - k doslovnému překladu tohoto hesla jsem se nedobrala, neboť se jedná o jistou kubánskou hru, která se u nás nehraje. Rozhodla jsem se pouze o překlad popisu této hry;

doca - český název pro tuto rostlinu se mi nepovedlo dohledat ani na internetu ani v žádném z mnou konzultovaných slovníků, ponechala jsem tedy název latinský a do češtiny přeložila pouze zbytek definice;

---

⁶⁰ Dubský I, str.: 684

⁶¹ Dubský I, str.: 693

⁶² <http://www.biolib.cz/cz/taxonnames/id28128/?viewaddata=1>

donguey – Dubský překládá heslo jako *sasaparilla*⁶³, toto označení se mi nepodařilo nikde jinde dohledat a ověřit, místo toho jsem se ale setkala s názvem *přestup pravý*⁶⁴ či *sarsaparilla*. Poté jsem zjišťovala, kde se tento keř vyskytuje. Poté, co jsem si ověřila, že se jedná opravdu o název *sarsaparilla*, jsem usoudila, že v slovníku p. Dubského došlo k překlepu. Proto jsem uvedla oba překlady s odkazem na komentář;

donsantiago – autor slovníku AM toto heslo překládá popisem: *instrumento usado en los trabajos de las vías férreas para arquear o quebrar rieles*; odpovídající překlad jsem nenalezla ani ve slovnících ani po konzultaci s rodilým mluvčím. Chtěla jsem heslo přeložit popisem náradí, ale po delším hledání na internetových stránkách jsem objevila *Hard rock miners dictionary*, který se zabývá odbornou terminologií v oblasti hornictví. Jelikož se jedná o slovník španělsko-anglický, našla jsem nejprve odpovídající název v angličtině: *jim crow*⁶⁵, *rail bender* a ten jsem si pak přeložila do češtiny do finální podoby: *hydraulický zvedák*;

dorado – p. Dubský tohoto ptáčka překládá jako *kolibříček*⁶⁶. Toto označení se mi ale nepodařilo nikde jinde dohledat a ověřit, místo toho jsem se setkala s rodovým názvem *kolibřík*⁶⁷, který mě odkázal na čeled *kolibříkovití (Trochilidae)*. Proto jsem uvedla překlad dle p. Dubského spolu s odkazem na komentář;

dormidera – oficiální český a latinský název pro tuto rostlinu se mi nepovedlo dohledat ani na internetu ani v žádném z mnou konzultovaných slovníků, přeložila jsem pouze obecné pojmenování rostliny na základě vlastností samotné rostliny; tato rostlina se vyskytuje v mnoha druzích a je známá pod celou škálou nejrůznějších jmen, nelze určit, o jaký konkrétní druh se jedná;

dormilón – p. Dubský má u tohoto hesla dva různé překlady, já osobně mám problém s překladem *lelek kozojed*⁶⁸. Jelikož mi tento výraz nic neříká, zkusila jsem si ho dohledat na internetu. Ani tam jsem však nenarazila na spojení *lelek kozojed*. Jelikož pan Dubský neuvádí, jestli se jedná o zoologický název, nebyla jsem si jistá, v jaké

---

⁶³ Dubský I, str.: 699

⁶⁴ <http://www.biolib.cz/cz/taxon/id209367/>

⁶⁵ http://www.infomine.com/Dictionary/hardrockminers/english/Welcome_Es.aspx?letter=D

⁶⁶ Dubský I, str.: 699

⁶⁷ <http://www.biolib.cz/cz/taxon/id23812/>

⁶⁸ Dubský I, str.: 700

oblasti bych měla hledat. Nakonec jsem objevila název jistého ptáka, který se vyskytuje v České Republice *lelek lesní*⁶⁹. Tento pták podobný sově získal kdysi díky jedné pověře lidový název *kozodoj*⁷⁰. Říkalo se, že svou velikou tlamou jistě dojí kozám mléko, a proto lítá mezi nimi na pastvě. Také se říká, že sedícího lelka nikdo neuhlídá, proto se říká o každém, kdo se o cokoli podobného pokouší, že darmo chytá lelky. Myslím, že p. Dubský myslel tímto překladem člověka, který nic nedělá a lelkuje a od tud název lelek. To by i odpovídalo českému překladu slova **dormilón** – ospalý, rád spící. Jedná se však o mé spekulace, proto jsem uvedla překlad p. Dubského s odkazem na komentář;

dormilona – autor slovníku MM překládá tuto rostlinu do španělštiny jako *tenvergüenza*. Slovník p. Dubského tuto rostlinu překládá jako *ospalka*⁷¹, ale nikde jinde se mi tento název nepodařilo ověřit a dohledat. Na stránkách Nomenclatura Botánica de las Américas jsem si dohledala latinský název *Mimosa pudica* a ten jsem pak opětovně hledala na BioLibu, kde jsem našla český překlad *citlivka stydlivá*. Proto jsem uvedla oba překlady s odkazem na komentář;

drago – autor slovníku MM uvádí dva popisné překlady spojené s latinským názvem. V prvním případě uvádí latinský název *Croton sanguineus*, nikde se mi ale nepodařilo tento název dohledat. Na stránkách Nomenclatura Botánica de las Américas jsem si proto dohledala odpovídající název latinský *Croton sanguifluos* a ten jsem pak opětovně hledala na biolibu, kde jsem našla český překlad pouze pro rodové jméno *kroton*, což odpovídá oběma latinským názvům. Navíc jsem na stránkách Nomenclatura Botánica de las Américas zjistila synonyma pro tento strom: *drago*, *mosquero*, *sangregao*. V tomto případě jsem se nemohla spoléhat na popis rostliny na základě latinského názvu, a proto jsem tuto rostlinu dohledávala pod původním názvem **drago**. Ten je velmi populární a velmi rozšířený, zahrnuje celou škálu druhů od stromů až po rostliny. Hledání mi zjednodušilo popis rostliny, místo výskytu a použití k lékařským účelům. V druhém případě uvádí autor latinský název *Jatropha spatulata*. Český název pro tuto rostlinu se mi nepovedlo dohledat ani na internetu ani v žádném z mnou

---

⁶⁹ http://cs.wikipedia.org/wiki/Lelek_lesn%C3%AD

⁷⁰ <http://www.vesmir.cz/clanek/lelek-kozodoj>

⁷¹ Dubský II, str.: 675

konzultovaných slovníků, ponechala jsem tedy název latinský a do češtiny přeložila pouze zbytek definice;

dugo – zde jsem měla menší problémy s překladem fráze **correr, o no correr, con dugos**, kterou autor přeložil jako: *hacer, o no, irreflexivamente lo quo otra persona, casi siempre mal intencionada, propone*. Heslo **dugo** znamená pomoc či rada, ať už se jedná o kladný či negativní smysl slova, a sloveso **correr** znamená v tomto případě řídit se touto pomocí. Původní přelad zněl: *udělat či neudělat bezmyšlenkovitě něco, co navrhne druhá osoba se špatným úmyslem*, což se mi zdálo poněkud zdlouhavé a kostrbaté. Nakonec jsem frázi přeložila takto: *(ne)řídit se špatně míněnou radou*;

dulcamara – toto je název pro druh rostliny, u které byl napsán latinský název a stručný popis rostliny. Na stránkách BioLibu jsem český překlad pro druhové jméno nenašla, pouze překlad rodového jména spolu s čeledí. V slovníku p. Dubského jsem pro výraz **dulcamara** našla překlad: *potměchuť⁷², lilek sladkohořký a loubinec*. Přestože není u výrazu uvedeno, že pochází z Latinské Ameriky, po ověření popisu rostliny na internetu jsem usoudila, že se jedná o tu samou rostlinu. Proto uvádím překlad dle p. Dubského spolu s latinským názvem čeledi, která odpovídá i čeledi původního latinského názvu společně se stručným popisem rostliny.

durango – autor slovníku MM tuto rostlinu popisuje jako *algodón del Estado de Durango*; nikde si mi ale nepodařilo dohledat či ověřit, že by se tato rostlina pod tímhle označením vyskytovala; ani latinský název se mi nepodařilo dohledat, tudíž jsem přeložila pouze definici a dala latinský název řádu a čeledi, která odpovídá *bavlníku*;

gachupinada – p. Dubský toto heslo překládá jako *Španěláci⁷³*, dle mého názoru to není nejvhodnější překlad, protože původní heslo je v jednotném čísle, zatímco překládané je v čísle množném. Myslím si, že spíš půjde o synonymum ke slovu *gachupina⁷⁴*, které znamená *přivadrovalá Španělka*. Překlad ponechávám dle p. Dubského s odkazem na komentář;

---

⁷² Dubský I, str.: 703

⁷³ Dubský I, str.: 872

⁷⁴ Dubský I, str.: 872

gaita – k doslovnému překladu tohoto hesla jsem se nedobrala, neboť se jedná o jistý kubánský hudební nástroj, který není u nás známý a neexistuje pro něj český ekvivalent. Rozhodla jsem se pouze o popis tohoto nástroje;

gapo – nenalezla český překlad pro tento strom, tudíž jsem přeložila pouze definici a ponechala latinský název;

garbancillo – český název pro tento keř se mi nepovedlo dohledat ani na internetu ani v žádném z mnou konzultovaných slovníků, ponechala jsem tedy název latinský a do češtiny přeložila pouze zbytek definice;

garcear – španělský překlad tohoto hesla je: *andar de pasente en corte*. Můj původní překlad zněl: *procházet se po dvoře*, který jsem odvodila na základě překladu slovíček *pasear* y *corte*. Jelikož mi to nedávalo moc smysl, snažila jsem se zjistit, jestli se nejedná o ustálené spojení s jiným významem. V slovníku p. Dubského jsem našla překlad k slovnímu spojení *paseante en corte*, což znamená: *flákač, obejda*. Sloveso jsem nakonec přeložila jako *lenošit, flákat se*.

garcilote – u tohoto hesla se mi nepodařilo dohledat český název pro druhý druh tohoto ptactva, proto jsem zvolila následující postup: uvedla jsem nejprve latinský název a poté český název u prvního druhu, který jsem dohledala na stránkách BioLibu⁷⁵;

garipaicho – autor slovníků toto heslo překládá jako *casa de negocios de mala muerte*. Překlad hesla do španělštiny je kostrbatý sám osobě, já si navíc nebyla jistá, jak přesně bych to měla přeložit. *Casa de negocios* může znamenat: obchodní dům, obchod, firma a termín, když něco je *de mala muerte* znamená, že je na tom špatně, mizerně či bezvýznamně. Můj původní překlad: *málo významný obchodní dům* jsem nakonec přeložila jako *mizerný obchod* nebo *bezvýznamná firma*;

garitero, garitón – u těchto dvou hesel jsem narazila ve slovníku pana Dubského na překlady *akcíz, akcízák*⁷⁶, jejichž význam jsem si dohledala na internetu⁷⁷;

---

⁷⁵ <http://www.biolib.cz/cz/taxon/id21070/>

⁷⁶ Dubský I, str.: 881

⁷⁷ <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?lang=en&art=7840>

garrobo – u tohoto hesla jsem se snažila dohledat i český název pro daného plaza, ale při zadání hesla do vyhledávače v internetové encyklopedii Wikipedia, mě stránky odkázali na plaza s latinským názvem *Ctenosaura similis*⁷⁸, česky *leguán černý*⁷⁹, proto jsem ponechala název *Lacerta horrida*;

gaucho – toto heslo p. Dubský překládá jako *pták tyran*⁸⁰. Překlad sám o sobě zní divně, protože neobsahuje označení, že se jedná o zoologickou kategorii, ale v překladu se objevuje označení *pták*. Ovšem *pták tyran* není označení pro druh ptáka. Jedná se o čeleď tyranovití (lat. *Tyrannidae*), která obsahuje mnoho druhů tohoto ptáka s rodovým názvem *tyran*⁸¹. Překlad ponechávám dle p. Dubského s odkazem na komentář;

gavetilla – nenalezla jsem ani český ani latinský překlad pro tento strom, ani jakoukoliv zmínku o tomto stromu, proto jsem pouze přeložila definici;

gente – u tohoto hesla jsem překládala jeho použití ve větě *saber más que ~ de pueblo*, jako jejíž definici slovník AM uvádí další větu: *saber más que Lepe*, jako význam jsem na internetu našla být velmi chytrý⁸², přičemž *Lepe* byl biskup ze 17 století, autor slavného díla *Catecismo católico*;

girafa – u této rostliny byl napsán latinský název a stručný popis rostliny, který popisoval, že se jedná o parazitující rostlinu. Zatímco jsem nenalezla adekvátní překlad k druhovému jménu, pro rodové jsem zjistila název *orchidej*⁸³. Nikde se mi ale nepodařilo ověřit, že se skutečně jedná o parazitickou rostlinu. Na konec jsem uvedla dva překlady, v prvním případě že se jedná o *orchidej* a ve druhém jsem ji pouze označila jako parazitující rostlinu s latinským názvem a čeledí, do které se rostlina řadí s odkazem na komentář;

---

⁷⁸ http://es.wikipedia.org/wiki/Ctenosaura_similis

⁷⁹ <http://www.biolib.cz/cz/formsearch/?action=execute&searcharea=1&string=Ctenosaura+similis>

⁸⁰ Dubský I, str.: 885

⁸¹ <http://www.biolib.cz/cz/taxon/id31452/>

⁸² <http://www.1de3.es/2005/07/13/saber-mas-que-lepe/>

⁸³ <http://www.orchideje-pestovani.info/druhy-orchideji/brassia/>

gigantón - český název pro tuto rostlinu se mi nepovedlo dohledat ani na internetu ani v žádném z mnou konzultovaných slovníků, ponechala jsem tedy název latinský a do češtiny přeložila pouze zbytek definice;

gitano – autor slovníku MM popisuje tohoto ptáka jako *pájaro de pescuezo largo* a uvádí latinský název *Opistacomus cristanus*. Ten se mi ale nepodařilo dohledat nikde na internetu. Zvolila jsem následující postup. Na stránkách *Nomenclatura Zoológica de las Américas* jsem zkusila tento latinský název dohledat. Místo něho jsem našla podobný *Ophisthocomus cristatus*⁸⁴ a *Ophisthocomus hoatzin*, což je synonymum pro předešlý název a označuje stejný druh ptáka. Tak jsem zjistila, že jiné označení pro tohoto ptáka je *Hoatzin*⁸⁵, které jsem si pák následně dohledala na wikipedii a BioLibu, tentokrát se mi podařilo dohledat rodové i druhové jméno *hoacin chocholatý*, který spadá do řádu *hoacinové*⁸⁶ (lat. *Opisthocomiformes*).

---

⁸⁴

<http://www.fundaciondoctordepando.com/GLOSARIOS%20y%20VOCABULARIOS/Nomenclatura%20Zool%F3gica-OOO.htm>

⁸⁵ http://en.wikipedia.org/wiki/Opisthocomus_hoatzin

⁸⁶ <http://www.biolib.cz/cz/taxonnames/id22594/>

6. Závěr

Zadání mé práce znělo překlad hesel začínajících na písmena D a G a utvořit ucelenou část Španělsko-českého slovníku amerikanismů seřazenou abecedně. Překládala jsem veškeré výrazy, které se používají v Latinské Americe, ať už na celém jejím území, nebo pouze v jednotlivých státech, či oblastech. Tato práce se skládá z vybraných výrazů ze slovníků: *Diccionario de americanismos*, *Diccionario de español de América*, *Velký španělsko-český slovník* a *Breve diccionario ejemplificado de Americanismos*. Amerikanismy zasahují do všech možných oblastí, přes flóru a faunu, typickou kuchyni, odbornou terminologii z oblasti hornické, přes jejich zvyky, vlastnosti, či předměty, až po běžné výrazy pro nejrůznější skutečnosti a činnosti.

V úvodu jsem načrtla důvody, které mě přiměly vybrat si toto téma, vysvětlila jsem zpracování hesla a úpravu slovníku. Hlavní a nejobsáhlejší část mé diplomové práce představují hesla přeložená do češtiny, vysvětlení a příklady tam, kde to bylo nutné. Samostatnou část tvoří komentář k překladu, kde jsem objasnila způsob, jakým jsem problematická hesla překládala, či naznačila, jakým způsobem jsem vyhledávala problematická hesla. Další nedílnou součástí je obrázková příloha, která by čtenáři měla přiblížit některá z hesel, která jsou nám všeobecně neznámá. Tato diplomová práce je součástí projektu kolektivu studentů a měla by být podkladem pro další zpracování slovníku amerikanismů.

V některých případech jsem nedokázala nalézt vhodný překlad, jelikož pro dané heslo neexistuje český ekvivalent, týkalo se to zejména několika hesel u fauny, flóry, typických her či tanců. V našich podmínkách jsou tyto pojmy neznámé a proto pro ně ani žádný překlad neexistuje.

Díky této práci jsem si značně rozšířila svou slovní zásobu v mnoha oblastech a ujasnila si některé pojmy a slovní spojení.

7. Resumen

El tema de mi tesina era la traducción de las entradas que empiezan por las letras D y G, y crear una parte del diccionario español-checo de los americanismos ordenados por orden alfabético. He traducido todas las entradas que se usan en América Latina, sea en todo su territorio o solamente en algunos de sus países o en algunas áreas. Como la fuente principal me servía estos diccionarios: *Diccionario de americanismos*, *Diccionario de español de América*, *Velký španělsko-český slovník* a *Breve diccionario ejemplificado de Americanismos*. Se trata de diferentes expresiones de varias esferas de la vida humana, sean nombres de plantas, animales, comidas, objetos o propiedades.

En la introducción he presentado algunas ideas que me habían llevado a la decisión de elegir ese tema. También he explicado la composición de las entradas y del diccionario. La parte fundamental de la tesis y la que más espacio ocupa, son las entradas de los hispanoamericanismos con ejemplos donde ha sido necesario. La última parte son los comentarios acerca de la traducción. Se trata de los obstáculos y problemas que habían surgido durante la traducción y cómo había decidido solucionarlos. Además he mostrado mi manera de buscar la apropiada traducción al checo. Para mejor ilustración he añadido varias imágenes como adjunto para acercar el significado de estas entradas al lector. Las entradas forman parte de la base para una elaboración posterior del diccionario de americanismos.

En algunos casos no he podido encontrar la adecuada traducción a las entradas, muchas de ellas no corresponden a nuestra realidad y denotan cosas o realidades que no se conocen aquí y por eso no existe para ellos una traducción equivalente. Me refiero a algunas entradas de la flora, fauna, los juegos típicos e instrumentos populares.

Gracias a esta tesina amplí bastante mi vocabulario en muchas esferas y me aclaré varias expresiones y locuciones.

8. Anotace

Jméno autora / The author's name: Šárka Hejhalová

Název práce: Španělsko-Český slovník amerikanismů AM, MM, JD, BDE; D, G -
Glosar

Thesis title: Spanish-Czech Dictionary of Americanism of AM, MM, JD, BDE; D, G -
Glosar

Institute: Katedra romanistiky FF UP / Department of the Romance Studies FF UP

Vedoucí práce / Thesis supervisor: prof. PhDr. Jiří Černý, CSc.

Počet znaků / Number of signs: 108 549

Počet stran / Number of pages: 49

Počet příloh / Number of supplements: 1

Počet stran přílohy / Number of pages of supplement: 2

Klíčová slova: slovník, amerikanismus, hispanoamericanismus, heslo, překlad, komentář, (AM), (MM), (JD), (BDE), (DA).

Keywords: dictionary, americanism, hispanic americanism, entry, translation, commentary, (AM), (MM), (JD), (BDE), (DA).

Charakteristika magisterské diplomové práce:

Předmětem této diplomové práce je překlad hesel začínajících na D a G z těchto slovníků: *Diccionario de americanismos*, *Diccionario de español de América*, *Velký španělsko-český slovník* a *Breve diccionario ejemplificado de Americanismos*. Součástí diplomové práce je také komentář k překladu, který je zaměřen na konkrétní problémy, se kterými jsem se během překládání setkala.

Bachelor thesis character:

The aim of this thesis is the translation into Czech of the entries starting with D and G from these dictionaries: *Diccionario de americanismos*, *Diccionario de español de América*, *Velký španělsko-český slovník* a *Breve diccionario ejemplificado de Americanismos*. One part of the thesis is dedicated to the commentary of the translation. It focuses on the particular problems I discovered during my translation.

9. Bibliografie

PRIMÁRNÍ PRAMENY:

Asociación de Academias de la lengua española: *Diccionario de americanismos*, Lima, 2010.

DUBSKÝ, Josef a kol.: *Velký španělsko-český slovník. Díl 1: A-H*. Praha: Academia, 1999.

DUBSKÝ, Josef a kol.: *Velký španělsko-český slovník. Díl 2: I-Z*. Praha: Academia, 1999.

MALARET, Augusto: *Diccionario de americanismos*. Buenos Aires: Emecé Editores, 1946.

MORINIGO, Marcos A.: *Diccionario del español de América*. Madrid: Milhojas, 1993.

STEEL, Brian: *Breve diccionario ejemplificado de americanismos*. Madrid: Editorial Arco Libros, S. L., 1999.

SEKUNDÁRNÍ PRAMENY:

Cuadrado, Juan Gutiérrez et al.: *Diccionario Salamanca de la lengua española*. Madrid: Santillana, 1996.

Diccionario de la lengua española. 22^a ed. Edición electrónica versión 1.0. Real Academia Española, 2003. Espasa Calpe, S.A., 2003.

RENAUD, Richard; Raúl, CAPLÁN: *Diccionario de hispanoamericanismos: no recogidos por la Real Academia*. 2a ed., Madrid: Cátedra, 2000.

SALA, Marius: *El español de América*, Bogotá: Instituto Caro y Cuervo, 1982.

INTERNETOVÉ STRÁNKY:

1de3.es: *Saber más que Lepe*,

<<http://www.1de3.es/2005/07/13/saber-mas-que-lepe/>>. [cit.10. září 2012].

BioLib: *Biological Library*, <<http://www.biolib.cz/cz/main/>>. [cit.10. září 2012].

Best One Service s.r.o.: *Slovník cizích slov*,

<<http://www.slovník-cizich-slov.cz/>>. [cit.10. září 2012].

- FORMÁNEK, Jiří: *Lelek kozodoj*, Přírodovědecký časopis Vesmír,
<<http://botanika.wendys.cz/cizi/>>. [cit.10. září 2012].
- Grupo de ciencias de la vida: *Nomenclatura Botánica de las Américas*,
<<http://www.fundaciondoctordepando.com/GLOSARIOS%20y%20VOCABULARIOS/Nomenclatura%20Bot%Elnica-INTRODUCCI%D3N.htm>>. [cit.10. září 2012].
- Grupo de ciencias de la vida: *Nomenclatura Zoológica de las Américas*,
<<http://www.fundaciondoctordepando.com/GLOSARIOS%20y%20VOCABULARIOS/Nomenclatura%20Zool%F3gica-INTRODUCCI%D3N.htm>>. [cit.10. září 2012].
- InfoMine Inc.: *D - Hard Rock Miners Dictionary*,
<http://www.infomine.com/Dictionary/hardrockminers/english/Welcome_Es.aspx?letter=D>. [cit.10. září 2012].
- MÜLLEROVÁ, O.: *Tematizace věků v autobigrafických vypravováních příslušníků nejstarších generací*, Ústav pro jazyk český Akademie věd ČR,
<<http://botanika.wendys.cz/cizi/>>. [cit.10. září 2012].
- Orchideje pěstování, váš průvodce světem orchidejí*,
<<http://www.orchideje-pestovani.info/druhy-orchideji/brassia/>>. [cit.10. září 2012].
- POLÍVKA, František: *Užitkové a pamětihodné rostliny cizích zemí*,
<<http://botanika.wendys.cz/cizi/>>. [cit.10. září 2012].
- Wikipedia: *Hoatzin*, Wikimedia Foundation, Inc.,
<http://en.wikipedia.org/wiki/Opisthocomus_hoazin>. [cit.10. září 2012].
- Wikipedia: *Ctenosaura similis*, Wikimedia Foundation, Inc.,
<http://es.wikipedia.org/wiki/Ctenosaura_similis>. [cit.10. září 2012].
- Wikipedia: *Lelek lesní*, Wikimedia Foundation, Inc.,
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Lelek_lesn%C3%AD>. [cit.10. září 2012].
- Wikipedia: *Pueblo kaingang*, Wikimedia Foundation, Inc.,
<http://es.wikipedia.org/wiki/Pueblo_kaingang>. [cit.10. září 2012].
- Wikiquote: *César Borgia*, Wikimedia Foundation, Inc.,
<http://es.wikiquote.org/wiki/C%C3%A9sar_Borgia>. [cit.10. září 2012].

10. Obrázková příloha

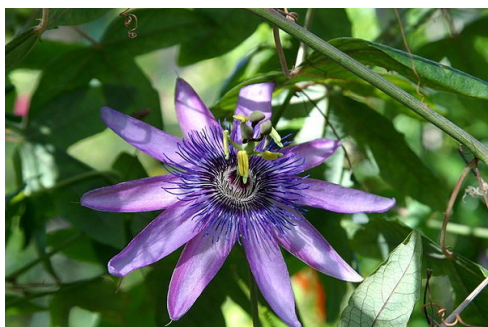
obr. 1⁸⁷

obr. 2⁸⁸

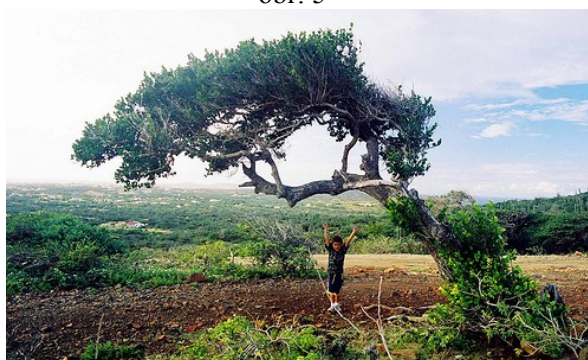
obr. 3⁸⁹

obr. 4⁹⁰

obr. 5⁹¹

⁸⁷ <http://www.touslescadeaux.com/originaux/loisirs-jeux/diabolo.html> [cit.10. září 2012]

⁸⁸ http://www.taringa.net/posts/info/1720599/Jazmin_-_principales-especies-de-jasmines.html [cit.10. září 2012]

⁸⁹ <http://theplantencyclopedia.org/wiki/Passiflora> [cit.10. září 2012]

⁹⁰ http://www.sunnygardens.com/garden_plants/coleonema/coleonema_0438.php [cit.10. září 2012]

⁹¹ <http://www.paraquesirve.net/enciclopedia/diccionario/10985-dividivi.html> [cit.10. září 2012]

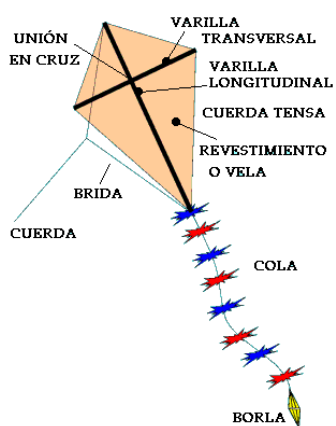
obr. 6⁹²

obr. 7⁹³

obr. 8⁹⁴

obr. 9⁹⁵

obr. 10⁹⁶

⁹² <http://www.avesdechile.cl/402.htm> [cit.10. září 2012]

⁹³ http://en.wikipedia.org/wiki/File:Nystalus_maculatus_maculatus_-Brazil-3-3c.jpg [cit.10. září 2012]

⁹⁴ <http://primaria22colon.blogspot.cz/2009/07/las-sonrisas-del-cielo-barriletes-una.html> [cit.10. září 2012]

⁹⁵ <http://riconesdepanama.blogspot.cz/2009/10/bailes-folklorico-de-panama.html> [cit.10. září 2012]

⁹⁶ <http://en.wikipedia.org/wiki/Hoatzin> [cit.10. září 2012]